ՃԿՐԹԱՆՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԱՑ

Ի ԳԱԲՐԻԷԼԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԷ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԱՂԱՐՇԱ[illegible]Տ.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՌՅԻԴ — 1875

№ 151
№ 182
13
191·99
1-53

ՆԱԽԱԿՐԹԱՆՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԱՑ

Ի ԳԱԲՐԻԷԼԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԷ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻ[ՒՆ]

Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս. ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՌՅԻԴ — 1875

491.99
Ա-53
20x13
A 67869

ՀՐԱՄԱՆԱՒ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳԱՅ Դ.

ՎՍԵՀԱՓԱՌ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հայերէն գրաբառ լեզուին ամենահարկաւոր ուսումն մեծամեծ դժուարութիւններ ունի տըղայոց համար։ Այս դժուարութեանց մէկ մասն անտի յառաջ կուգայ՝ որ տղայք իրենց խօսած աշխարհաբառ լեզուին քերականութիւնը դեռ չսորված՝ ստիպուած են գրաբառին քերականութիւնը սորվելու. աշխարհաբառն ուղիղ խօսելու և գրելու արուեստին դեռ չտեղեկացած,— որ բաւական դժուար արուեստ է,—կչարչըրկուին գրաբառն ուղիղ հասկնալու և շարադրելու. անոր համար զարմանք չէ որ տարիներ կքըշէ գրաբառ քերականութիւն սորվիլը, և դարձեալ քիչ են մեր ազգին մէջ քաջ հայկաբան ասուելու արժանաւոր անձինք։

Ատենով գոնէ այս սուտ մխիթարութիւնն ունէին աշակերտները՝ իրենց վարժապետներէն լսելով՝ թէ քերականութիւն գիտցողը ամէն բան կգիտնայ, այսինքն Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Բնագիտութիւն, Փիլիսոփայութիւն, Աստուածաբանութիւն և այլն։ Այժմ

թէ՛ վարժապետներն և թէ աշակերտները լաւ հասկացած են թէ քերականութիւնը շատ շատ դուռ կամ բանալի միայն կրնայ համարուիլ այդ ամենայն գիտելեաց, և այն ըստ իմիք: Քանի որ այն գիտութիւնները գրաբառ լեզուով միայն կարելի էր կարդալ ու սովրիլ, իհարկէ պէտք էր գրաբառին քերականութեանը տեղեկանալ· իսկ երբ ամէն մարդ համոզուեցաւ թէ շատ կարելի ու պէտք ևս է կանոնաւոր աշխարհաբառ լեզուով ևս տեղեկանալ այն ամենայն գիտութեանց, քերականութեան ուսումն սկսաւ չոր ցամաք անմխիթար աշխատութիւն մի երևնալ, մանաւանդ գրոց վսեմ ու գեղեցիկ լեզուին համը դեռ չգիտցող համբակներուն:

Գրաբառը սովրելու դժուարութիւններուն մէկ պատճառն ևս այս է անշուշտ՝ որ մեր մինչև ցայժմ ունեցած ամէն քերականութիւններն ընդհանրապէս նման են իրարու իրենց ոճոյն կամ մեթոտին կողմանէ, թէպէտ և ո՛րն աւելի ընդարձակ է՝ որն համառօտ, որն աւելի մութ՝ որն աւելի պարզ, որը գրաբառ բացատրութեամբ՝ որն աշխարհաբառ: Խիստ հինները թողումք· Չամչեան, Աւետիքեան, Սալլանթեան, Չալըխեան, Բագրատունի, և ուրիշ տասնէն աւելի

նշանաւոր և աննշան անձինք որ Հայերէն քերականութեան Հեղինակ եղած են, կարծես թէ ամէնքն ալ խօսք դրած են մէկմէկու Հետ՝ որ իրարմէ չզանազանուին դասախօսութեան ընդՀանուր ոճոյն կողմանէ։ Ասոն զի սոցա ամենուն ալ ոճը կրնայ ասուիլ վերլուծական ձեւ և տեսական կարգադրութեան, մինչդեռ տղայոց Հասկացողութիւնն՝ ինչպէս ամէն բանի մէջ՝ ալ աւաւել այս քերականական ուսման մէջ կարօտ է ըստ մեզ շարադրական ձեւոյ և գործնական կիրառութեան։

Սովորական քերականութեանց ոճն ու ջանքըն է՝ լեզուին կազմութեանը պէսպէս յատկութիւններուն առաջ պատճառը Հասկացընել, յետոյ գործը, այսինքն լեզուին կազմութիւնը. մինչդեռ յայտնի է որ Հարկաւոր է առաջ լեզուն ընտանեցընել նոցա, և յետոյ լեզուին զանազան յատկութիւնները, կանոնները Հասկացընել՝ Հանդերձ պատճառօք. այնպէս անել որ տղայք դեռ քերականութեան կանոնները չսորված՝ լեզուն գրեթէ Հասկանան, և չափաւորապէս շարադրեն, յետոյ սորվին թէ իրենց Հասկացածը կամ շարադրածը ինչու Համար ուղիղ է և ոչ ծուռ, կանոնաւոր է և ոչ անկանոն, Հայկաբանութիւն է և ոչ օտարաբանութիւն։

Ասոնք առաջի աչաց ունենալով, և տեսնելով որ Եւրոպայի զանազան ազգերն ետքի ժամանակներս աւելի կաշխատին նոր նոր գործնական ոճերով դիւրացընել տղայոց քերականական ուսմունքը, ձեռք զարկինք ահա այս "Նախակրթանք Հայերէն լեզուի" անունով գրքոյկը շարադրելու։

Նախակրթանք անուն անոր համար դրինք այս մեր աշխատասիրութեան անունն՝ որ չկարծուի թէ կխոստանամք ասով կատարելապէս սովրեցընել համբակաց մեր նախնեաց հարուստ ու հոյակապ լեզուն. հապա համարուի սա մէկ կողմանէ իբրև պատրաստութիւն լողալու այն ծովածաւալ քերականութեան մէջ՝ յորում Հայրն Արսէն Բագրատունի միւս ամէն քերթողներէն վարպետ և ուղիղ կերպով ամփոփած է մեր գրաբառին գրեթէ բոլոր հարստութիւնները։ Միւս կողմանէ ջանացինք որ այս Նախակրթանքը միայն սովրող աշակերտներն կարենան պարզ գրաբառ լեզուն ուղիղ հասկանալ և անսխալ շարադրել՝ հանդերձ գլխաւոր կանոնօք ուղղագրութեան։

Այս Նախակրթանաց առաջին մասն քանի մի տարուան մէջ երեք անգամ տպուեցաւ, և

այն՝ Ռուսաստանի պէս սակաւահայ երկրի մէջ. ուստի և մեք սիրտ առինք ոչ միայն միւս մասերը շուտով պատրաստելու ի տպագրութիւն, այլ և առաջինը նորէն աչքէ անցընելով՝ զանազան մանր փոփոխութիւններ անելու այս չորրորդ տպագրութեանս մէջ, ինչպէս որ կրնան տեսնել վարժապետք և աշակերտք։

Մեք այնպէս կարծեմք՝ թէ ազգային ութը կամ ինը տարեկան պատանեակը կարելի է ծըխական և ուրիշ սկզբնական դպրոցներու մէջ ամբողջ մէկ տարի կարդալ սովրելու և գրավարժութեան պարապեցընել, կրթելով նորա առոգանութիւնը, և աշխարհաբառ լեզուով հըրատարակուած ընթերցարաններուն բառերն ու իմաստները հասկացընելով ու բացատրելով։— Երկրորդ տարին անպատճառ այս Նախակրթանաց առաջին մասն տալու է տղուն ձեռքը, որ սկսի գրաբառէ աշխարհաբառ և աշխարհաբառէ գրաբառ թարգմանութիւն անելու վարժիլ, ուղղագրութեան կանոնները գործնական կերպով սովրիլ, և առոգանութեան արուեստին մէջ առաջ երթալ։—Երրորդ տարին երկրորդ մասը տալ տղուն ձեռքը, յորում քերականութեան գլխաւոր կանոնները կսովրի՝ առանց նախըն-

թաց կրթութիւններէն ետ մնալու։ — Իսկ չորրորդ տարին երրորդ մասը պէտք է տրուի տըղուն ձեռքը, յորում գրաբարին զարդարուն ու բարձր ոճերուն եւս կտեղեկանայ։ Եւ այսպէս աշակերտ մի որ չորս տարի ամբողջ կենայ այնպիսի դպրոցներէն մէկուն մէջ, եւ այս ՙՆախակրթանքին երեք հատորին եւս աւարտէ, պէտք է որ եղած ժամանակն սովրած լինի ոչ միայն մաքուր աշխարհաբառ լեզուն, այլ եւ պարզ գրաբառն առանց դժուարութեան հասկանայ եւ առանց քերականական սխալի շարադրէ։

Իսկ թէ ինչ կերպով դաս պիտի տայ վարժապետը աշակերտաց այս ՙՆախակրթանքին առաջին մասը, համառօտ կերպով հասկացընեմք այստեղ։

Ոճ դասախօսութեան, ըստ առաջնոյ մասին Նախակրթանաց·

Ը. Դնեմք թէ վարժապետն տասը կամ տասուերկու աշակերտ ունի՝ արդէն աշխարհաբառ ընթերցարանի կարդացմունքն աւարտած ու բաւական գրավարժ, նոցա ամենուն ձեռքն կուտայ ՙՆախակրթանքիս առաջին մասէն մէկ մէկ

օրինակ, ինքն ալ կառնու մէկ օրինակ, և բարձր ձայնով, յստակ առոգանութեամբ ու ծանր ծանր կըկարդայ առաջին դասն, այսինքն գրաբառ բնագիրը և անոր աշխարհաբառ թարգմանութիւնը։

Յետոյ աշակերտաց մէջէն աւելի գրավարժներէն սկսելով՝ կարդալ կուտայ կարգաւ նոյն բնագիրն ու թարգմանութիւնը մէկ մէկ անգամ, սրբագրելով նոցա արած սխալները։

Այնուհետև կպատուիրէ որ ամէնքն ալ բերնուց սերտեն ու սորվին այն բնագիրը, հասկացընելով նոցա թէ գրաբառին սերտողութիւնն շատ կդիւրանայ իրենց՝ եթէ անոր դիմացի աշխարհաբառ թարգմանութեանն ալ նային՝ յօդուած առ յօդուած։

Երկրորդ օրը կպահանջէ վարժապետն որ իւրաքանչիւր աշակերտ բերնուց ասէ բնագրին խօսքերն՝ որքան կարելի է յստակ և ճիշդ առոգանութեամբ։

Յետոյ այս կամ այն աշակերտին գրել կուտայ սև տախտակին վերայ բնագրին հատուածները, որ վարժին ուղղագրութեան և ուղիղ կէտադրութեան, և եթէ սխալին՝ կսրբագրէ, միշտ բարձր ձայնով հասկացընելով պատճառներն ամենուն։

Բ. Երկրորդ դասն պիտի լինի բնագրին մէջի գրաբառ խօսքերուն սերտողութիւն։

Որովհետև այն խօսքերը շատ անգամ փոփոխուած ձևերով, այսինքն հոլովեալ կամ լծորդեալ ձևով են բնագրին մէջ, նայել ենք որ նոցա անփոփոխ կամ սկզբնական ձևն ևս գրտնուի անմիջապէս քովը։ Վարժապետին ձեռքն է՝ աշակերտաց ընդունակութեանն նայելով՝ իւր կողմանէ աւելցընել իւրաքանչիւր բառին վերայ անկից ածանցեալ բառեր և անոնցմէ կազմուած ոճեր։ Օրինակի համար, առաջին եօթնեկի բառարանին մէջ գրած ենք պտուղ բառը. վարժապետը կարող է սովրեցընել աշակերտաց թէ ինչ են նաև այս բառերս, անպտուղ, պտղաբեր, պտղատու, պտղաբոյս, պտղալից, պտղաւէտ և այլն։ Դարձեալ՝ մեք գրած ենք առնէ բայը, և անոր աներևոյթը՝ առնել.— վարժապետը կրնայ հասկացընել թէ ինչ տարբերութիւն կայ առնել բային ու առնուլ բային մէջ, ինչպէս մէկուն հրամայականը կլլայ առէ, միւսինը առ, մէկուն կատարեալը առաւ, միւսինը առի, և այլն։

Գ. Երրորդ դասը բառական թարգմանութիւն է բնագրին խօսքերուն՝ գրեթէ միշտ առանց փոփոխութեան։

Վարժապետը ատաջ նորէն ասել կուտայ աշակերտաց իրենց արդէն սերտած բնագիրը, կհարցընէ անոր մէջի բառերուն նշանակութիւնը, յետոյ կպատուիրէ որ սերտեն դասն այն կերպով՝ որ կարենան գրաբառին հարցուած ատենը աշխարհաբառ ասել, և երբ աշխարհաբառ հարցուի՝ գրաբառ պատասխանել։

Այս դասն ևս կարող է վարժապետն աւելի օգտակար և զուարճալի ընել աշակերտաց՝ պէսպէս դիւրիմաց փոփոխութիւններ տալով մէջի խօսքերուն։ Օրինակի համար, մեք դրած եմք ծառ բուսնի, վարժապետը կարող է աւելցընել՝ պտուղ բուսնի, հունդ բուսնի, և այլն. մեք դրած եմք՝ ամենայն ծառ, նա կրնայ աւելցընել՝ ամենայն պտուղ, ամենայն հունդ, ամենայն տերեւ, ամենայն ոստ, և անոնց աշխարհաբառ թարգմանութիւնը պահանջել։

Դ. Չորրորդ դասը կրթութիւն է զուգաւորութեան կամ գրաբառ խօսակցութեան՝ հարցմամբ ու պատասխանով։ Այս հարցմունքներն, մանաւանդ պատասխանները, ըստ կարի բնագրին մէջի խօսքերովն շարադրուած լինելով, աշակերտք դժուարութիւն չեն քաշեր սովրելու, այնպէս որ վարժապետն կարող է նաև այս դասին վերայ դրսէն հարցմունքներ աւելցը-

նել իւր կողմանէ, և պատասխաններն պահանջել աշակերտներէն՝ թէ՛ բանիւ և թէ գրով։ Օրինակի համար, առաջին եօթնեկի չորրորդ դասը սովրեցընելէն յետոյ կրնայ այս հարցմունքները ևս գրել տալ աշակերտաց·

Ծառ բարի զի՞նչ տանէ.
Ծառ չար զի՞նչ տանէ.
Զի՞նչ արկանի ի հուր·
Ո՞ հատանէ զծառ, եւ այլն·

և պահանջել որ աշակերտք ասոնց պատասխաններն իրենց կողմանէ շարադրեն ու իւրաքանչիւր հարցման դիմացը գրեն։

Այս կերպով ամէն մէկ եօթնեկի՝ այսինքն իւրաքանչիւր շաբթու մէջ եթէ չորս դաս առնուն աշակերտները, քսան շաբաթէն՝ կամ կէս տարուան մէջ՝ մեծ յառաջադիմութիւն կունենան գրաբառ լեզուն հասկանալու կողմանէ, ինչպէս որ փորձով տեսնուեցաւ գրեթէ ամէն տեղ՝ ուր որ այս ոճով կսովրին աշակերտք հայկաբանութեան սկզբունքը։ Անուհետև շատ դիւրին կլինի նոցա նաև ամէն շաբաթ մէկ մէկ դաս առնուլ քերականական գիտելեքներէն, ինչպէս որ երկրորդ մասին սկիզբը պիտի բացատրեմք։

Թէ՛ ասոր և թէ միւս մասերուն մէջ ջանացել եմք որ մեր աշխարհաբառն դիւրիմաց լինի ըստ կարի ամէն տեղի մերազնեայց. բայց որովհետև կարելի չէր ամենուն հաճոյացընել այս աշխարհաբառս, վարժապետաց կթողումք՝ իրենց աշակերտաց սովորական ոճին յարմարցընել մէկ քանի յաճախեալ բառերն ու այնպէս սովրեցընել նոցա. զոր օրինակ՝ Պօլսեցին եթէ ուզէ՝ կարող է լինի, լինին, սորա, նորա, բառերուն տեղն ասել՝ կըլլայ, կըլլան, ասոր, անոր. կարող է՝ ասել, անել, ասաց, արաւ բառերուն տեղը սովրեցընել ըսել, ընել, ըսաւ, ըրաւ։ Նմանապէս Հայաստանցին կրնայ գործածել՝ եթէ ուզէ՝ այս, այդ, այն, ալ, և ասոնց նման բառերուն տեղը՝ էս, էդ, էն, էլ, էլլ և այլն։ Մ՝եր դիտաւորութիւնն է այս Նախակրթանքիս մէջ գլխաւորապէս գրաբարին ուսումը դիւրացընել մեր ազգին մանկանց, քան թէ աշխարհաբարին այս կամ այն տեսակն սովրեցընել նոցա անպատճառ, թէպէտ և տարակոյս չունիմք որ աշակերտք այս ոճով գրեթէ առանց իմանալու կըվարժին մաքուր աշխարհաբառն հասկանալ, խօսիլ և առանց սխալի շարադրել։

ՆԱԽԱԿՐԹԱՆՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԵՕԹՆԵԱԿ ԱՌԱՋԻՆ

ԴԱՍ Ա․

ԲՆԱԳԻՐ	ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
1․ Ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, եւ ծառ չար պտուղ չար առնէ․	1․ Բարի ծառը բարի պտուղ կբերէ, ու չար ծառը չար պտուղ կբերէ․
2․ Ոչ կարէ ծառ բարի՝ պտուղ չար առնել, եւ ոչ ծառ չար՝ պտուղ բարի առնել։	2․ Չկրնար բարի ծառը չար պտուղ բերել, եւ ոչ չար ծառը կրնայ բարի պըտուղ բերել։
3․ Ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի․	3․ Ծառը պտղէն կճանչցուի․
4․ Աւասիկ տապար առ արմին ծառոց դնի։	4․ Ահա կացինը ծառերու արմատին մօտ կեցածէ։
5․ Ամենայն ծառ որ ոչ առնէ զպտուղ բարի, հատանի եւ ի հուր արկանի․	5․ Ո՛ր ծառն որ բարի պտուղ չբերեր, կը կտրուի ու կրակը կը ձգուի։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ

Ծառ բարի. աղէկ ծառ, լաւ ծառ.
Ծառ չար. գէշ ծառ, վատ ծառ:
Գտուղ. բերք, միրգ.
Առնէ. կանէ, կուտայ, կբերէ:
— Առնել. անել, տալ, բերել:
— Առնուլ. առնել:
Ոչ կարէ. չկրնար, կարող չէ:
— Կարել. կարող լինել, կրնալ:
Ի պտղոյ. պտուղէն, բերքէն:
Անտի. անկից, անկէ:
— Աստի. ասկից:
— Այտի. ատկից:
Ճանաչի. կճանչցուի:
— Ճանաչել. ճանչնալ:
— Ծանեայ. ճանչցայ:
— Ծանօթ. ճանչւոր:
Աստանօր. ահա, ահա այս տեղ:
— Աւադիկ. ահա, ահա այդ տեղ:
— Աւանիկ. ահա, ահա այն տեղ:
Առ արմին. արմատին քովը:
— Արմ. արմատ:
Դնի. կը դրուի, կկենայ, կեցած է:
— Դնել. դնել:
Ամենայն. ամէն:
Հատանի. կը կտրուի:
— Հատանել. կտրել:
Ի հուր. կրակը, կրակին մէջ:
— Հուր. կրակ:
Արկանի. կը ձգուի:
— Արկանել. ձգել, նետել:
— Անկանիլ. ընկնիլ, իյնալ:

ԴԱՍ Գ.

Աշխարհաբար Թարգմանութիւն.

Ծառ բարի.
Պտուղ բարի առնէ.
Ծառ չար.
Պտուղ չար առնէ.
Ոչ կարէ.
Աղէկ ծառ, լաւ ծառ.
Աղէկ պտուղ կբերէ.
Գէշ ծառ, վատ ծառ.
Վատ պտուղ կբերէ.
Չկրնար, կարող չէ:

Ծառ բարի·	Աղէկ ծառը լաւ ծառ մը՝
Պտուղ չար առնել·	Վատ պտուղ բերել՝
Եւ ոչ ծառ չար (կարէ)·	Վատ ծառն ալ չկրնար՝
Պտուղ բարի առնել	Լաւ պտուղ բերել՝
Ի պտղոյ անտի.	Իւր պտղէն՝
Ծառն ճանաչի·	Ծառը կճանչցուի՝
Աւասիկ տապար·	Ահա կացինը՝
Առ արմին ծառոց դնի·	Ծառերուն արմատին քովը կը դրուի՝
Ամենայն ծառ.	Ամէն ծառ՝
Որ ոչ առնէ զպտուղ բարի·	Որ լաւ պտուղ չբերեր՝
Հատանի·	Կը կտրուի՝
Ի հուր արկանի·	Կրակը կը ձգուի՝

ԴԱՍ Դ.

Հարցաքննութիւն.

Ո՞ է որ առնէ պտուղ բարի.	Ծառ բարի՝
Ո՞ է որ առնէ պտուղ չար.	Ծառ չար՝
Բարի ծառն որպիսի՞ պտուղ առնէ.	Պտուղ բարի՝
Չար ծառն որպիսի՞ պտուղ առնէ.	Պտուղ չար՝
Ծառ բարի կարէ՞ պտուղ չար առնել.	Ոչ կարէ՝
Ծառ չար կարէ՞ պտուղ բարի առնել.	Ոչ.
Ծառն ուստի՞ ճանաչի.	Ի պտղոյ անտի՝
Զի՞նչ դնի առ արմին ծառոց.	Տապար՝
Ո՞ւր դնի տապարն.	Առ արմին ծառոց:
Ո՞ հատանի և ի հուր արկանի.	Ամենայն ծառ որ ոչ առնէ զպտուղ բարի՝
Ո՞ւր արկանի ծառն հատեալ.	Ի հուր:
Ընդէ՞ր հատանի ծառն.	Զի ոչ առնէ զպտուղ բարի՝

ՀՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
БИБЛИОТЕКА

ԵՕԹՆԵԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ

1. Դուք էք աղ երկրի· ապա թէ աղն անհամի՝ ի՞ւ յաղիցի։ — Ոչ իմիք ազդիցէ այնուհետեւ, բայց եթէ ընկենուլ արտաքս եւ կոխան լինել ի մարդկանէ։

2. Դուք էք լոյս աշխարհի։ Ոչ կարէ քաղաք թաքչել որ ի վերայ լերին կայցէ։

3. Եւ ոչ լուցանեն ճրագ եւ դնեն ընդ գրուանաւ, այլ ի վերայ աշտանակի, եւ լոյս տայ ամենեցուն որ ի տանն իցեն։

4. Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան՝ որպէս զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս, եւ փառաւորեսցեն զՀայր ձեր որ յերկինս է։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

1. Դուք աշխարհիս աղն էք· իսկ թէ որ աղը իր համը կորսնէ՝ ինչո՞վ պիտի աղուի։ — Այնուհետեւ ամենեւին բանի չիգար· հապա դուրս կը ձգուի ու անցնող դարձողէն ոտնակոխ կլինի։

2. Դուք աշխարհիս լոյսն էք։ Լեռան վրայ կեցած քաղաքը պահուըտիլ չկրնար։

3. Ճրագն ալ չեր վառեր ու ամանի տակ դներ, հապա մոմակալի վրայ (կը դընեն), որ լոյս տայ բոլոր տանը մէջ եղողներուն։

4. Այնպէս լուսաւոր լինի ձեր լոյսը մարդկանց առջեւն որ ձեր բարի գործերը տեսնեն ու փառք տան ձեր հօրը՝ որ յերկինս է։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Երկրի. երկրիս, աշխարհիս։

— Երկիր. երկիր, աշխարհք։

Անհամի. անհամնայ։

— Անհամիլ. համը կորսընել, անհամնալ։

Ի՞ւ. ինչո՞վ։

Ցաղիցի. պիտի աղուի, պիտի համովնայ։

— Ցաղել. աղել, համ տալ։

Ոչ ինիք. ոչ մէկ բանի։

— Ոչինչ. ոչ մէկ բան։

Ազդիցէ. ոյժ կունենայ, բանի կուգայ։

— Ազդել. ոյժ ունենալ. բանի գալ։

Անուհետեւ. անկից ետեւ, անկեց ետքը։

— Այսուհետեւ. ասկից ետքը։

Ընկենուլ. ձգուիլ, ձգել։

Արտաքս. դուրս։

— Արտաքոյ. դուրսը։

Կոխան լինել. կոխուիլ, ոտքի տակ երթալ։

Ի մարդկանէ. մարդոցմէ, մարդիկներէն։

Թաքչել. ծածկուիլ, պահուըտիլ։

— Թաքչիմ. կպահուըտիմ։

Ի վերայ. վրան։

Լերին. լեռան։

— Լեառն. լեռ։

— Լերինք. լեռներ։

Կայցէ. կեցած լինի, կենայ։

— Կալ. կենալ։

— Կեալ. ապրիլ։

Լուցանեն. կվառեն, կըբռընկցընեն։

— Լուցանել. վառել, բռընկցընել։

Ճրագ. ճրագ, մոմ։

Գրուան. աման, չափ։

Այլ. հապա։

Աշտարակ. մոմակալ։

Ամենեցուն. ամենուն։

— Ամենեքեան. ամենքը։

Ի տան. տան մէջ։

— Ի տանէ. տնէն։

Իցեն. գտնուին, լինին։

Լուսաւորեսցէ. լոյս տայ, լուսաւորէ։

— Լուսաւորել. լոյս տալ։

Առաջի. առջեւը։

— Առաջին. առջինը.

Տեսցեն. տեսնեն։

— Տեսանել. տեսնել։

Զգործս. գործերը։

Փառաւորեսցեն. փառաւորեն, փառք տան։

— Փառաւորել. փառք տալ։

Զհայր. հայրը։

— Ի հօրէ. հօրմէն,

Յերկինս. երկինքը։

— Երկին. երկինք։

ԴԱՍ Դ·

Կրթութիւն Թարգմանութեան.

Դուք էք աղ երկրի.
Ապա թէ աղն անհամի.
Ի՞ւ յաղիցի.
Ոչ իմիք ազդիցէ այնուհետև.
Բայց եթէ ընկենուլ արտաքս.
Կոխան լինել ի մարդկանէ.
Դուք էք լոյս աշխարհի.
Ոչ կարէ թաքչել.
Քաղաք որ ի վերայ լերին կայցէ.
Ոչ լուցանեն ճրագ.
Ոչ դնեն ընդ գրուանաւ.
Այլ ի վերայ աշտանակի.
Լոյս տայ ամենեցուն.
Որ ի տանն իցեն.
Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր.
Առաջի մարդկան.
Որպէս զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս.
Փառաւորեսցեն զՀայր ձեր.
Որ յերկինս է.

Դուք աշխարհի աղն էք·
Հապա թէ որ աղը անհամնայ:
Ինչո՞վ պիտի աղուի·
Ամենևին բանի չիգար այնուհետև·
Բայց եթէ դուրս ձգուիլ·
Մարդկանց ոտքին տակը երթալ·
Դուք աշխարհիս լոյսն էք·
Չկրնար ծածկուիլ·
Լեռան վերայ կեցած քաղաքը·
Ճրագ չեն վառեր·
Չեն դներ ամանի տակ·
Հապա մոմակալի վերայ:
Լոյս կուտայ ամենուն·
Որ տանը մէջ են·
Այնպէս թող փայլի ձեր լոյսը·
Մարդկանց առջևը·
Որ տեսնեն ձեր բարի գործերը·
Փառք տան ձեր Հօրը:
Որ երկինքն է·

ԴԱՍ Դ·

Հարցադրութիւն.

Զի՞նչ էք դուք.
Զի՞նչ լինի աղն.
Անհամեալ աղն զի՞նչ լինի.
Ո՞ւր ընկենու աղն անհամեալ.

Աղ երկրի· — Լոյս աշխարհի·
Անհամի·
Ոչ իմիք ազդէ·
Արտաքս·

Զի՞նչ լինի այնուհետև.
Ո՞ր քաղաք ոչ կարէ թաքչել.
Զի՞նչ լուցանեն ի տան.
Ո՞ւր դնի ճրագն.

Զի՞նչ առնէ ճրագն որ ի վերայ աշտանակի կայցէ.
Ո՞յր առաջի պարտի լուսաւորել լոյս մեր.
Ո՞րպէս պարտի լուսաւորել.

Զո՞ պարտին փառաւորել մարդիկ.
Ո՞ւր է հայրն մեր.

Կոխան լինի ի մարդկանէ.
Որ ի վերայ լերին կայցէ.
Զճրագ.
Ոչ ընդ գրուանաւ, այլ ի վերայ աշտանակի.
Լոյս տայ ամենեցուն որ ի տանն իցեն.
Առաջի մարդկան.

Որպէս զի տեսցեն մարդիկ զգործս մեր բարիս.
Զհայր մեր.
Յերկինս է.

ԵՕԹՆԵԱԿ ԵՐՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ

1. Յորժամ առնիցես ողորմութիւն, մի հարկաներ փող առաջի քո, որպէս կեղծաւորքն առնեն ի ժողովուրդս եւ ի հրապարակս, որպէս զի փառաւորեսցին ի մարդկանէ։

2. Ամէն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք նոցա։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Ողորմութիւն տուած ատենդ՝ առջեւէդ փող զարնել մի տար, ինչպէս որ կեղծաւորները կանեն ժողովարաններու եւ հրապարակներու մէջ՝ որ մարդկանցմէ փառաւորուին։

2. Իրաւ կասեմ ձեզի որ անոնց վարձն ալ այն է։

3. Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի գիտասցէ ձախ քո զինչ գործէ աջ քո։

4. Որպէս զի եղիցի ողորմութիւն քո ի ծածուկ. եւ Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնապէս։

3. Իսկ դուն երբոր ողորմութիւն տաս, այն կերպով տուր որ աջ ձեռքիդ ինչ տալը ձախ ձեռքդ չիմանայ։

4. Այնպէս որ ողորմութիւնդ ծածուկ լինի, եւ քու Հայրդ որ ծածուկը կը տեսնէ՝ անոր հատուցումը յայտնապէս կանէ քեզի։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Յորժամ. երբոր :
— Յանժամ. այն ատեն :
Մի հարկաներ. մի զարներ :
— Հարկանել. զարնել :
— Եհար. զարկաւ :
— Հար. զարկ :
— Փող. փող, պօռու :
— Դրամ. փող, ստակ:
Որպէս. ինչպէս, ինչպէս որ :
— Ո՞րպէս. ի՞նչպէս, ի՞նչ կերպով :
Կեղծաւորքն. կեղծաւորները :
— Կեղծաւոր. խաբեբայ, երկու երեսէն :
— Կեղծ. շինծու, սուտ :
Ի ժողովուրդս. ժողովարաններու մէջ :
— Ժողովուրդ. ժողվուած մարդիկ, ժողովարան :

Ի հրապարակս. հրապարակներու մէջ:
— Հրապարակ. մէյտան :
— Հրապարակել. դուրս հանել :
Փառաւորեսցին. փառաւորուին :
— Փառաւորել. փառաւորուիլ, փառք վաստըկիլ :
Ամէն. յիրաւի, իրաւ, այնպէս լինի:
Մի գիտասցէ. Թող չգիտնայ, չիմանայ:
— Գիտել. գիտնալ, իմանալ :
— Գիտասջիր. գիտցիր :
Ձախ. սօլ, սօլ ձեռք :
— Ձախակողմեան. ձախ կողմինը :
Գործէ. կանէ :
— Գործել. անել :
Աջ. սաղ, սաղ ձեռք :
— Աջակողմեան. աջ կողմինը :
Ի ծածուկ. գաղտուկ :

— Ծածուկ . ծածկուած , անյայտ :
— Ծածկել . ծածկել , պահել :
Հատուսցէ . կվճարէ , կուտայ :
— Հատուցանել . վճարել :
— Հատո՛ . վճարէ՛ :

Յայտնապէս . յայտնի կերպով :
— Յայտնի . բաց , որ ծածուկ չէ :
— Յայտնել . բանալ , դուրս հանել , իմացընել :

ԴԱՍ Գ.

ՎԱՍՆ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ.

Յորժամ առնիցես ողորմութիւն.
Մի՛ հարկաներ փող.
Առաջի քո.
Որպէս կեղծաւորքն առնեն.
Ի ժողովուրդս և ի հրապարակս.

Որպէս զի փառաւորեսցին ի մարդկանէ.
Ամէն ասեմ ձեզ.
Այն իսկ են վարձք նոցա.
Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես.
Մի՛ գիտասցէ ձախ քո.
Զինչ գործէ աջ քո.
Որպէս զի եղիցի ողորմութիւն քո ի ծածուկ.
Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ.
Հատուսցէ քեզ յայտնապէս.

Երբ որ ողորմութիւն անես,
Փող մի՛ զարներ,
Քու առջեւդ, առջեւէդ,
Ինչպէս որ կեղծաւորները կանեն,
Ժողովարաններու եւ հրապարակներու մէջ,
Որպէս զի փառաւորուին մարդկանց առջեւը:
Իրաւ կասեմ ձեզի,
Նոցա վարձքն այն իսկ է:
Հապա դուն երբ որ ողորմութիւն անես,
Չիմանայ ձախ ձեռքդ,
Ինչ որ կանէ աջ ձեռքդ,
Որպէս զի քու ողորմութիւնդ ծածուկ լինի,
Քու հայրդ որ կըտեսնէ ծածուկ,
Կըվճարէ քեզ յայտնի կերպով.

ԴԱՍ Դ.

Ողորմութիւն.

Ե՞րբ չիցէ ինձ պարտ փող հարկանել առաջի իմ.	Յորժամ ողորմութիւն առնիցես.
Զի՞նչ ոչ պարտիմ հարկանել.	Փող.
Ո՞յք իցեն որք փող հարկանեն առաջի իւրեանց.	Կեղծաւորքն.
Ո՞ւր հարկանեն զփողն.	Ի ժողովուրդս և ի հրապարակս.
Ընդէ՞ր փող հարկանիցեն.	Որպէս զի փառաւորեսցին ի մարդկանէ.
Ուստի՞ կամին փառաւորիլ.	Ի մարդկանէ.
Զի՞նչ իցեն վարձք այնպիսեացն.	Այն իսկ են վարձք նոցա՝ զի փառաւորին ի մարդկանէ.
Ո՞րպէս պարտ իցէ լինել ողորմութեանն.	Ի ծածուկ.
Ո՞րչափ ի ծածուկ պարտ իցէ առնել զողորմութիւն.	Այնպէս զի ոչ գիտասցէ ձախ քո զինչ գործէ աջ քո.
Ո՞վ հատուցէ ինձ ընդ ողորմութեանն զոր առնեմ.	Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ.
Ո՞րպէս հատուցէ հայրն իմ երկնաւոր.	Յայտնապէս.

ԵՕԹՆԵԱԿ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Հայր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի անուն քո. եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի:

2. Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր. եւ թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց:

3. Եւ մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա զմեզ ի չարէ:

4. Զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1: Ով Հայր մեր՝ որ երկինքն ես, օրհնեալ լինի քո անունդ. քո կամքդ լինի երկրիս վերայ՝ ինչպէս որ կլինի երկինքը.

2. Մեր ամէն օրուան հացը տուր մեզի այսօր, եւ թող մեզի մեր պարտքերը՝ ինչպէս որ մեք եւս մեզի պարտք ունեցողներուն կըթողումք:

3. Փորձանքի մէջ եւս մի ձգեր զմեզ, հապա ամէն չար բանէ փրկէ զմեզ.

4. Վասն զի թագաւորութիւն, այժ, փառք, ամէնն եւս քուկդ են յաւիտեան. ամէն:

ԴԱՍ Բ.

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն.

Ցերկինս. երկինքը, երկնքին մէջ:
— Ցերկնից. երկնքէն:
Սուրբ. մաքուր, ազնիւ, օրհնուած:
Եղիցի. լինի, ըլլայ:
— Եղեւ. եղաւ:
— Եղեալ. եղած:
Եկեսցէ. Թող գայ:
— Եկ. եկուր, արի.
— Եկն. եկաւ:
— Եկին. եկան:
— Եկից. գամ, պիտի գամ:
Արքայութիւն. Թագաւորութիւն, տէրութիւն:
Արքայ. Թագաւոր:
Արքունի. Թագաւորական:
Հանապազորդ. ամէն օրուան, ամէն ատենի:
Հանապազ. միշտ, ամէն ատեն:
Պարտիք. պարտք:
Ընդ պարտեօք. պարտքի տակ:
Պարտապան. պարտքի տէր, պարտք ունեցող:
Փորձութիւն. փորձանք, փորձուելու առիթ,
Փորձել. փորձ անել, փորձութեան կամ փորձանքի մէջ ձգել:
Փրկել. ազատել:
Փրկիչ. ազատող,
Փրկութիւն. ազատութիւն:
Զօրութիւն. ոյժ:
Զօրել. ոյժը ճասնիլ:
Զօրեղ. զօրաւոր:
Փառք. փառաւորութիւն, մեծութիւն:
Յաւիտեանս. անվախճան ժամանակով:
Ամէն. յիրաւի, այնպէս է, այնպէս լինի:

ԴԱՍ Գ.

Աշխարհաբար Թարգմանութիւն.

Հայր մեր.	Մեր Հայրը,
Որ յերկինս.	Որ երկինքն ես,
Սուրբ եղիցի.	Սուրբ լինի,
Անուն քո.	Քու անունդ,
Եկեսցէ արքայութիւն քո.	Թող գայ քու թագաւորութիւնդ,

Եղիցին կամք քո.
Որպէս յերկինս.
Եւ յերկրի.
Զհաց մեր հանապազորդ.
Տուր մեզ այսօր.
Եւ թող մեզ.
Զպարտիս մեր.
Որպէս և մեք թողումք.
Մերոց պարտապանաց.
Մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն.
Այլ փրկեա զմեզ ի չարէ.
Զի քո է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն.

Թող լինի քու կամքդ.
Ինչպէս երկինքը.
Երկրիս վերան ալ.
Մեր ամէն օրուան հացը.
Տուր մեզի այսօր.
Ու թող մեզի.
Մեր պարտքերը.
Ինչպէս մեք ալ կթողումք.
Մեզի պարտք ունեցողներուն:
Մի՛ ձգեր զմեզ փորձութեան մէջ.
Հապա ազատէ զմեզ չարէն.
Վասն զի քուկդ է թագաւորութիւնը, ուժը, փառքը յաւիտեան. ամէն.

ԴԱՍ Դ.

Բացատրութիւն.

Ո՞ւր է հայրն մեր.	Յերկինս է.
Զիա՞րդ կոչեմք մեք զԱստուած.	Հայր մեր.
Զի՞նչ խնդրեմք ի նմանէ.	Զի սուրբ եղիցի անուն նորա.
Վասն արքայութեան նորա զի՞նչ ասեմք.	Զի եկեսցէ ի վերայ մեր.
Ո՞ր կամք պարտին լինել յերկրի.	Հօրն մերոյ որ յերկինս է.
Ո՞րպէս.	Որպէս լինին յերկինս.
Զո՞ր նիւթական հայցուած առնեմք յԱստուծոյ.	Հայցեմք զհաց մեր.
Զո՞ր հաց.	Զհանապազորդ.
Ե՞րբ կամ վասն ո՞րքան ժամանակի հայցեմք զհացն.	Տուր մեզ, ասեմք, այսօր.
Զի՞նչ խնդրեմք յԱստուծոյ թողուլ մեզ.	Զպարտիս մեր.

Ո՞րպէս խնդրեմք թողուլ.

Յի՞նչ խնդրեմք չտանել զմեզ.

Եւ ուստի՞ փրկել.

Զայս ամենայն որպիսի՞ յուսով և հաւատով հայցեմք.

Որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց.

Ի փորձութիւն.

Ի չարէ.

Զի հաւատամք թէ նորա է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս.

ԽՕԹՆԵԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Զի՞ տեսանես զշիւղ յական եղբօր քո, եւ ի քում ականդ զգերանդ ոչ նշմարես. կամ զիա՞րդ ասես ցեղբայր քո, թող հանից զշիւղդ յականէ քումմէ. եւ ահաւադիկ ի քում ականդ գերան կայ։

2. Մի՛ տայք զսրբութիւն շանց, եւ մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզաց. զի մի՛ առ ոտն կոխեսցեն զնոսա, եւ դարձեալ երգիծուցանիցեն զձեզ։

3. Մտէք ընդ նեղ դուռըն. քանզի ընդարձակ է

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Ինչո՞ւ համար եղբօրդ աչքին մէջ շիւղը կտեսնես, ու քու աչքիդ մէջ եղած գերանին չես նայիր. կամ թէ ի՞նչպէս կասես եղբօրդ թէ թող աչքիդ մէջի շիւղը հանեմ, մինչդեռ քու աչքիդ մէջ գերան կայ։

2. Սուրբ բանը շներուն մի՛ տաք, ու ձեր մարգրիտները խոզերուն առջեւ մի՛ ձգէք, որպէս զի ոտքի տակ չկոխկրտեն զանոնք ու չդառնան չպատռեն զձեզ։

3. Նեղ դռնէն մտէք. վասն զի դէպ ի կորուստ

դուռնն եւ համարձակ ճանապարհն որ տանի ի կորուստ, եւ բազումք են որ մտանեն ընդ նա։

Դ. Քանի՜ անձուկ է դուռնըն եւ նեղ ճանապարհն որ տանի ի կեանս, եւ սակաւք են որ գտանեն զնա։

տանող դուռը լայն ու արձակ, ու ճամբան բաց է, եւ անկից մտնողները խիստ շատ են։

Դ. Ո՜րքան նեղ է դէպ ի կեանքը տանող դուռն ու ճամբան, եւ զայն գտնողները խիստ քիչ են.

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ

Զի՞. ի՞նչ, ինչո՞ւ։
— Զի՞ է զի. ինչէ՞ն է որ։
— Զի. վասն զի, ինչու որ։
Շիւղ. ծիղ։
Ակն. աչք։
— Ցականդ. աչքիդ մէջ։
Գերան. մարդակ։
Ոչ նշմարես. չես տեսներ։
— Նշմարել. տեսնել։
Զիա՞րդ. ի՞նչպէս։
Ասես. կասես։
Ցեղբայր քո. եղբօրդ։
— Եղբայր. եղբայր, աղբար։
Հանից. հանեմ։
Զշիւղդ. այդ շիւղը։
Սրբութիւն. սուրբ բան։
Մի արկանէք. մի ձգէք։
Զմարգարիտս. մարգրիտները։
— Մարգարիտ. մարգրիտ.
Խոզաց. խոզերու։
— Խոզ. տօմուզ։
Առ ոտն. ոտքի տակ։
— Ոտն. ոտք։
Կոխեսցեն. կոխեն։
— Կոխել. կոխել։
Դարձեալ. ետ դառնալով։
Ցականէ. այքէ։
Երգիծուցանիցեն. պատռեն։
— Երգիծուցանել. պատռել։
Քանզի. վասն զի, ինչու որ։
Ընդարձակ. լայն ու արձակ։
Համարձակ. ազատ, բաց։
Ճանապարհ. ճամբայ։
Տանի. կտանի։
Ի կորուստ. կորսուելու։
— Կորուստ. կորսուիլը։

Բազումք . շատ մարդիկ :	Սակաւք . քիչ մարդիկ :
Քանի . որքան , ինչպէս :	Գտանեն . կը գտնեն :
Անձուկ նեղ :	— Գտանել . գտնել :
Ի կեանս . դէպ ի կեանքը :	

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Զի՞ տեսանես զշիւղ.	Ինչո՞ւ կտեսնես շիւղը,
Յական եղբօր քո.	Քու եղբօրդ աչքին մէջ :
Ի քում ականդ.	Քու աչքիդ մէջ ,
Զգերանդ ոչ նշմարես .	Այդ գերանը չես տեսներ :
Կամ զիա՞րդ ասես ցեղբայր քո .	Կամ թէ ի՞նչպէս կասես եղբօրդ,
Թող հանից զշիւղդ.	Թող հանեմ այդ շիւղը :
Յականէ քումմէ .	Քու աչքէդ :
Ահաւասիկ ի քում ականդ գերան կայ.	Ահա քու աչքիդ մէջ գերան կայ,
Մի՛ տայք զսրբութիւն շանց.	Սուրբ բանը մի՛ տաք շներուն,
Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզաց .	Մի՛ ձգէք ձեր մարգրիտները խոզերու առջև ,
Զի մի՛ առ ոտն կոխեսցեն զնոսա.	Որպէս զի ոտքի տակ չկոխեն զանոնք :
Եւ դարձեալ երգիծուցանիցեն ըզձեզ :	Ու չդառնան պատռեն զձեզ ,
Մտէք ընդ նեղ դուռն .	Մտէք նեղ դռնէն .
Քանզի ընդարձակ է դուռնն .	Վասն զի լայն ու արձակ է այն դուռը,
Եւ համարձակ (է) ճանապարհն .	Ու բաց է այն ճամբան ,
Որ տանի ի կորուստ.	Որ կտանի դէպ ի կորուստ ,
Բազումք են որ մտանեն ընդ նա .	Շատ են անոնք որ կը մտնեն անկից ,

Քանի՜ անձուկ է դուռնն.	Ո՜րքան նեղ է այն դուռը.
Եւ նեղ (է) ճանապարհն.	Ու նեղ է այն ճամբան:
Ո՛ տանի ի կեանս.	Որ կտանի դէպ ի կեանքը.
Սակաւք են որ գտանեն զնա.	Քիչուոր են անոնք որ կը գտնեն զայն.

ԴԱՍ Դ.

Կըրո–նէ–ն ղըո–յափըո–նեան.

Զի՞նչ տեսանես յական եղբօր քո.	Զշիւղ.
Զի՞նչ կայ ի քում ական.	Գերան.
Ընդէ՞ր կամիս հանել զշիւղն յականէ եղբօր քո.	Առ կեղծաւորութեան.
Ո՞ւմ չիցէ պարտ տալ զսրբութիւն.	Շանց.
Զի՞նչ չիցէ պարտ արկանել առաջի խոզաց.	Զմարգարիտս մեր.
Ընդէ՞ր չիցէ պարտ արկանել առաջի խոզաց զմարգարիտս մեր.	Զի մի՛ առ ոտն հարկանիցեն զնոսա.
Զի՞նչ կարեն առնել ընդ մեզ խոզք.	Կարեն դառնալ և երգիծուցանել զմեզ.
Ուստի՞ պարտ իցէ մեզ մտանել.	Ընդ նեղ դուռն.
Ո՞ր դուռն տանի ի կորուստ.	Ընդարձակ դուռնն և համարձակ ճանապարհն.
Եւ ո՞ր տանիցի ի կեանս.	Անձուկ դուռնն և նեղ ճանապարհն.
Ո՞յք իցեն որ մտանեն ընդ ընդարձակ դուռնն.	Բազումք.
Ո՞յք իցեն որ գտանեն զանձուկ դուռնն.	Սակաւք.

ԽՕԹՆԵԱԿ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Գան ի Բեթսայիդա, եւ ածեն առաջի Նորա կոյր մի, եւ աղաչէին զՆա զի մերձեսցի ի Նա։

2. Եւ առեալ զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս Նորա եւ ձեռն եդ ի վերայ Նորա, եւ հարցանէր ցնա թէ տեսանիցէ՞ ինչ։

3. Բացաւ եւ ասէ. Տեսանեմ զմարդիկս զի շրջին՝ իբրեւ զծառս։

4. Դարձեալ եդ ձեռս ի վերայ աչաց Նորա. եբաց եւ տեսանէր. ողջացաւ եւ տեսանէր համարձակ զամենայն։

5. Արձակեաց զՆա ի տուն իւր եւ ասէ. Երթ ի տուն

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Երբ որ Բեթսայիդա գեղն եկան, կոյր մի բերին առջեւն ու կաղաչէին որ դպչի անոր։

2. Նա բռնեց կուրին ձեռքէն, հանեց զինքը գեղէն դուրս, աչքին վերայ թուք արաւ, ձեռքը վրան դրաւ ու հարցուց, Բան մի կտեսնե՞ս թէ ոչ։

3. Կուրին աչքը բացուեցաւ, Այս քալող մարդիկը ծառերու պէս կտեսնեմ, ասաց։

4. Նորէն դրաւ ձեռքը անոր աչքին վերայ. բացուեցաւ ու սկսաւ նայիլ. առողջացաւ, ու ամէն բան համարձակ կտեսնէր։

5. Յիսուս զկոյրը տունը ճամբեց ու ասաց. Տունդ

քո· եւ յորժամ ի շէնն մտանիցես, մի ուժգ ասիցես ի շինին·

գնա· ու երբոր գեղը մըտնես, գեղին մէջ մէկու մը բան չասես ·

ԴԱՍ Բ·

ԲԱՌԱՐԱՆ·

Գան · կուգան :
— Եկին · եկան :
— Եկայք · եկէք :
Ածեն · կբերեն :
— Ածել· բերել:
— Ած· բերաւ:
Կոյր· կոյր:
— Կուրանալ· կուրնալ:
Աղաչէին· կաղաչէին, կը խնդրէին:
Մերժեացի· մօտիկնայ, դպչի:
— Մերձենալ· մօտենալ, դպչիլ:
Ի նա· անոր, նորա:
Առեալ· առած:
— Առնուլ· բռնել:
— Էառ· առաւ, բռնեց:
Եհան· հանեց:
Արտաքոյ· դուրս:
Շինին· գեղին:
— Շէն· գեղ:
Եթուք· թքաւ, թուք արաւ:
— Թքանել· թքնել, թուք անել:
Աչս· աչքը, աչքին վերայ:
— Աչօք բացօք· բաց աչքով:
Ձեռն· ձեռք:
Եդ· դրաւ:
— Եդին· դրին:
Տեսանիցէ՞· կտեսնէ՞:
Ինչ· բան մի:
Բացաւ· բացուեցաւ:
— Եբաց· բացաւ:
Շրջին· կքալեն, ման կուգան:
— Շրջել· քալել, պտըտիլ:
Իբրեւ· պէս:
— Իբրեւ զծառս, ծառերու պէս:
Ողջացաւ· առողջացաւ, աղէկցաւ, լաւացաւ:
— Ողջանալ· աղէկնալ, լաւանալ:
Համարձակ· առանց նեղութեան
Արձակեաց· յուղարկեց, ճամբեց:
— Արձակել· յուղարկել, ճամբել:
Երթ· գնա:
— Երթայք· գնացէք:
— Չոգաւ· գնաց:
Մտանիցես· մտնես:
— Մուտ· մտիր:
Ումեք· մեկու մը:
— Ոք· մէկը:
Ի շինին· գեղին մէջ:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Գան ի Բեթսայիդա.
Ածեն առաջի նորա կոյր մի.
Աղաչէին զնա.
Զի մերձեսցի ի նա.
Առեալ զձեռանէ կուրին.
Եհան արտաքոյ շինին.
Եթուք յաչս նորա.
Ձեռն եդ ի վերայ նորա.
Հարցանէր ցնա թէ տեսանիցէ՞ ինչ.
Բացաւ և ասէ.
Տեսանեմ զմարդիկս՝ զի շրջին.

Իբրև զծառս.
Դարձեալ եդ ձեռս ի վերայ աչաց նորա.
Նայեց և տեսանէր.
Ողջացաւ և տեսանէր համարձակ զամենայն.
Արձակեաց զնա ի տուն իւր.
Երթ ի տուն քո.
Ցորժամ ի շէնն մտանիցես.
Մի՛ ումեք ասիցես ի շինին.

Կուգան Բեթսայիդա։
Կբերեն անոր առջևը կոյր մի։
Կաղաչէին զինքը կաղաչէին անոր։
Որ դպչի անոր։
Բռնեց կուրին ձեռքէն։
Հանեց գեղէն դուրս։
Թքաւ անոր աչքին վերայ։
Ձեռքը դրաւ անոր վերայ։
Կհարցանէր անոր թէ բան մի կը-տեսնէ՞։
Աչքը բացուեցաւ ու ասաց։
Կտեսնեմ այս մարդիկը որ կքա-լեն։
Ծառերու պէս։
Նորէն դրաւ ձեռքը նորա աչքին վերայ։
Բացուեցաւ աչքն ու կտեսնէր։
Առողջացաւ և համարձակ կտեսնէր ամէն բան։
Ցուղարկեց զինքը նորա տունը։
Գնա տունդ։
Երբոր գեղը մտնես։
Մէկու մը չասես գեղին մէջ։

ԴԱՍ Դ.

Կրկնութիւն պատմութեան.

Ո՞յք էին որք եկին ի Բեթսայիդա.	Յիսուս և աշակերտքն իւր։
Զո՞ ածին անդ առաջի Յիսուսի.	Կոյր մի։
Զի՞նչ խնդրէին ի նմանէ.	Աղաչէին զնա զի մերձեսցի ի կոյրն։
Ո՞րպէս բժշկեաց Յիսուս զկոյրն.	Նախ առեալ զձեռանէ նորա՝ եհան արտաքոյ շինին։
Զիա՞րդ մերձեցաւ յաչս կուրին.	Եթուք յաչս նորա և ձեռն եդ ի վերայ նորա։
Զի՞նչ հարցանէր ցնա.	Հարցանէր թէ տեսանիցէ՞ ինչ.
Զի՞նչ տեսանէր կոյրն.	Տեսանէր զմարդիկ զի շրջէին։
Ո՞րպէս տեսանէր զմարդիկն.	Իբրև զծառս։
Զի՞նչ արար Յիսուս երկրորդ անգամ.	Դարձեալ եդ ձեռս ի վերայ աչաց կուրին։
Զի՞նչ եղև ընդ կոյրն.	Բացաւ և տեսանէր համարձակ զամենայն։
Ո՞ւր արձակեաց Յիսուս զկոյրն երթալ.	Ի տուն իւր. երթ ասէ ի տուն քո։
Ո՞ւմ պատուիրեաց Յիսուս չասել զիրսն ի շինին.	Եւ ոչ ումեք։

ԵՕԹՆԵԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.	ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.
1. Իբրև եմուտ Յիսուս ի նաւն, թողին աշակերտքն զժողովուրդն, առին զնա	1. Երբոր Յիսուս նաւակը մտաւ, աշակերտները ժողովրդէն զատուեցան, ա-

նաւաւն հանդերձ, եւ զայլ եւս նաւսն որ էին ընդ նմա, եւ գնացին։ Եւ մինչդեռ նաւէին՝ ի քուն եմուտ Յիսուս։

2․ Եւ էջ մրրիկ հողմոյ ի ծովակն եւ ուռնոյր․ եւ ահա շարժումն մեծ եղեւ ի ծովուն՝ մինչ նաւին ծածկել յալեաց անտի․ եւ ինքն ննջէր ի խելս նաւին ի վերայ բարձի։

3․ Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա եւ ասեն․ Վարդապետ, ոչինչ է քեզ փոյթ․ փրկեա զմեզ, զի կորնչիմք աւասիկ։ Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս․ Ընդէ՞ր վատասիրտք էք, սակաւահաւատք։

4․ Յայնժամ յարուցեալ սաստեաց հողմոցն եւ ծովուն, եւ ասէ․ Դադարեա, կարկեաց։ Եւ դադարեաց հողմն, եւ եղեւ խաղաղութիւն մեծ։

ուին զինքը նաւակով, եւ անոր հետ եղած ուրիշ նաւակները, գնացին։ Նաւով առաջ գնացած ատենները Յիսուս քուն եղաւ։

2․ Ծովակին վերայ փոթորիկ ելաւ ու սկսաւ ալէկոծիլ․ յետոյ մեծ շարժմունք եղաւ ծովուն երեսը, այնպէս որ նաւակը ալիքներէն կը ծածկուէր․ իսկ ինքը նաւակին ետեւի կողմը բարձի վերայ կը քնանար։

3․ Աշակերտները քովը գնացին, զարթուցին զինքն ու ասին․ Վարդապետ, քու հոգդ չէ ամենեւին, աղատէ զմեզ․ ահա կորսուելու վերայ եմք։ Յիսուս ասաց անոնց․ Թերահաւատներ, ինչո՞ւ վախկոտ էք։

4․ Այն ատեն ելաւ սաստեց հովերուն ու ծովուն․ Հանդարտէ, ձայնդ քաշէ, ասաց։ Անոր վերայ հովը դադրեցաւ ու մեծ հանդարտութիւն եղաւ։

5. Եւ առէ ցնոսա. Ո՞ւր են հաւատք ձեր. չե՞ւ եւս ունիք հաւատս։ Եւ մարդիկն զահի հարեալ զարմացան, եւ ասէին ցմիմեանս. Որպիսի՞ ոք իցէ սա, զի եւ հողմք եւ ծով հնազանդին սմա։

5. Յիսուս ասաց անոնց. Ո՞ւր է ձեր հաւատքը. մինչեւ հիմա հաւատք չունի՞ք։ Իսկ մարդիկն զարհուրեցան, ապշեցան ու կասէին իրարու. Ինչպիսի՞ մարդ է արդեօք սա, որ հովերն ու ծովերն եւս կը հնազանդին սորա։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Իբրեւ. երբ որ։
Եմուտ. մտաւ։
— Մտանել. մտնել։
Նաւ. կէմի, գայըգ։
— Նաւել. նաւով երթալ։
Թողին. թողուցին, ձգեցին։
— Թողուլ. ձգել։
Նաւաւն. նաւովը։
Հանդերձ. հետ, մէկտեղ։
Զայլ եւս. ուրիշները։
Ընդ նմա. նորա հետ։
Մինչդեռ. երբ որ, քանի որ։
Նաւէին. նաւով կերթային։
Ի քուն եմուտ. քունը տարաւ։
Էջ. իջաւ։
— Է՛ջ. իջի՛ր։
— Իջի. իջայ։

— Իջանել. իջնալ։
Մրրիկ. փոթորիկ։
Հողմ. հով, քամի։
Ծովակ. փոքր ծով, լիճ։
Ուռնոյր. կուռէր։
— Ուռնուլ. ուռիլ, բարձրանալ։
Շարժումն. շարժմունք, ալէկոծութիւն։
Ալիք. ծալքա։
Ննջել. քուն լինել, քնանալ։
Խելք. Նաւին գլուխը.
Մատուցեալ. մօտ եկած։
— Մատչել. մօտ երթալ, մօտենալ։
Յարուցանել. զարթեցընել, ոտք հանել։
Վատասիրտ. վախկոտ։
Սակաւահաւատ. հաւատքը քիչ, թերահաւատ։

Սաստել· բարկութեամբ յանդիմանել:
Կարկեամց· ձայնդ քաշէ, լուռ կացիր:
Զանի հարեալ· սարսափած:

— Զանի հարկանիլ· վախնալ, սարսափիլ:
Ցմլմեանս· մէկմէկու, իրարու:

ԴԱՍ Գ·

Թարգմ. ի Գերմ. լեզուէ ի ռամկականն.

Իբրև եմուտ Յիսուս ի նաւն.
Թողին աշակերտքն զժողովուրդն.
Առին զնա նաւաւն հանդերձ.
Եւ այլ եւս նաւսն.
Որ էին ընդ նմա.
Եւ գնացին.
Մինչդեռ նաւէին.

Ի քուն եմուտ Յիսուս.
Էջ մրրիկ հողմոյ ի ծովակն.
Ծովակն ուռնոյր.
Շարժումն մեծ եղև ի ծովուն.
Մինչ նաւին ծածկել յալեաց անտի.

Ինքն ննջէր ի խելս նաւին.
Ի վերայ բարձի.
Մատուցեալ աշակերտքն.
Յարուցին զնա.

Վարդապետ, ոչ ինչ է քեզ փոյթ.
Փրկեա զմեզ.
Զի կորնչիմք աւասիկ.

Երբ որ մտաւ Յիսուս նաւը·
Թողին աշակերտանները ժողովուրդը·
Առին զինքը նաւակովը·
Ուրիշ նաւեր ալ·
Որ անոր հետն էին·
Ու գնացին·
Երբ որ նաւակով առաջ կերթային·
Յիսուս քուն եղաւ·
Փոթորիկ ելաւ ծովակին վերայ·
Ծովակը կուռէր·
Մեծ շարժմունք եղաւ ծովուն մէջ·
Այնպէս որ նաւակն ալիքներէն կըծածկուէր·
Ինքը քուն կըլինէր նաւին գլուխը·
Բարձի վերայ·
Աշակերտները քովը եկան·
Արթընցուցին զինքը, հանեցին զինքը·
Վարդապետ, ամենևին հոգդ չէ·
Ազատէ զմեզ·
Վասն զի ահա կորսուելու վերայ ենք·

Ասէ ցնոսա Յիսուս.
Ընդէ՞ր վատասիրտք էք, տակաւա-
հաւատք.
Յայնժամ յարուցեալ սաստեաց
հողմոցն և ծովուն.
Եւ ասէ, Դադարեա կարկեաց
Դադարեաց հողմն.
Եւ եղև խաղաղութիւն մեծ.
Ասէ ցնոսա.
Ո՞ւր են հաւատք ձեր.
Չե՞ւ ևս ունիք հաւատս.
Մարդիկն զահի հարեալ զարմա-
ցան.
Ասէին ցմիմեանս.
Որպիսի՞ ոք իցէ սա.
Զի և հողմք և ծով հնազանդին
սմա.

Ասաց նոցա Յիսուս.
Ինչո՞ւ վախկոտ էք, թերահաւատ-
ներ.
Այն ատեն ելաւ սաստեց հովե-
րուն ու ծովուն.
Դադրէ՛ ձայնդ քաշէ՛ ըսաւ.
Հովը դադրեցաւ.
Մեծ հանդարտութիւն եղաւ.
Ասաց նոցա.
Ո՞ւր է ձեր հաւատքը.
Տակաւին հաւատք չունի՞ք.
Մարդիկը սարսափեցան ու զար-
մացան.
Կասէին մէկմէկու.
Ինչպիսի՞ մարդ է սա.
Որ հովերն ու ծովն ալ կհնազան-
դին սորա.

ԴԱՍ Ե.

Կրկնութիւն պատմութեան.

Ո՞ւր ննջէր Յիսուս.
Ո՞ էր որ ննջէր ի նաւն.
Զո՞ թողին աշակերտքն.
Զո՞ առին ընդ իւրեանս.
Զիա՞րդ առին աշակերտքն զՅիսուս.
Ե՞րբ ի քուն ննջէր Յիսուս.
Զի՞նչ արար Յիսուս մինչդեռ
նաւէին.
Զի՞նչ էջ ի ծովակն.
Զի՞նչ լինէր ծովակն.

Ի նաւ.
Յիսուս.
Զժողովուրդն.
ԶՅիսուս.
Նաւաւն հանդերձ.
Մինչդեռ նաւէին.
Ի քուն ննջէր.
Մրրիկ հողմոյ.
Ուռնոյր.

Ո՞ւր եղև շարժումն մեծ.
Ուստի՞ ծածկէր նաւն.
Ո՞ւր ննջէր Յիսուս.
Զի՞նչ արարին աշակերտքն.
Զի՞նչ կոչեաց զնոսա Յիսուս ի յանդիմանել իւրում.
Ո՞ւմ սաստեաց Յիսուս.
Զի՞նչ ասաց ի սաստելն.
Զի՞նչ եղև յետ այնորիկ.

Զո՞ր հարցումն արար Յիսուս աշակերտացն.
Մարդիկն զի՞նչ արարին.
Զի՞նչ ասէին ցմիմեանս.

Ի ծովուն.
Յալեաց անտի.
Ի խելս նաւին ի վերայ բարձի.
Մատուցեալ յարուցին զնա.
Սակաւահաւատս և վատասիրտս.

Հողմոյն և ծովուն.
Դադարեա՛, կարկեա՛ց.
Դադարեաց հողմն և եղև խաղաղութիւն մեծ.
Ո՞ւր են, ասէ, հաւատք ձեր. չե՞ւ ևս ունիք հաւատս.
Զահի հարեալ զարմացան.
Որպիսի՞ ոք իցէ սա, զի և հողմք և ծով հնազանդին սմա:

ԵՕԹՆԵԱԿ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Այր ոմն էր մեծատուն, եւ ագանէր բեհեզս եւ ծիրանիս, եւ ուրախ լինէր հանապազ առատապէս։

2. Եւ աղքատ ոմն անուն Ղազարոս անկեալ դնէր առ դրան նորա վիրաւորեալ.

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Հարուստ մարդ մը կար, բեհեզներ ու ծիրաններ կը հագնէր, եւ միշտ առատապէս ուրախ օրեր կանցընէր։

2. Ղազարոս անունով աղքատ մը եւս նորա դրան առջեւն ընկած կը կենար՝

Եւ ցանկայր յագել ի փշրանացն որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն։

3. Այլ եւ շունք եւս գային եւ լիզուին զվէրս նորա։

վրան գլուխը վէրքերով լեցուած, ու կը փափաքէր որ հարուստին սեղանէն թափթըփած փշրանքներովը փորը կշտացընէ։

3. Անկէց ի զատ շներն եւս կուգային ու նորա վէրքերը կըլզէին։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Այր. մարդ, էրիկ մարդ։
— Արք. մարդիկ, էրիկ մարդիկ։
Ոմն. մէկը, մարդուն մէկը։
— Ոմանք. մէկը մէկալը, պազի մարդիկ։
Մեծատուն. հարուստ, զէնկին։
Ագանէր. կհագնէր։
— Ագանել. հագնիլ։
Բեհեզս. բարակ ճերմակ լաթեր։
— Բեհեզ. բարակ ճերմակ լաթ, պիւրիւնճիւք։
Ծիրանիս. ազնիւ կարմիր լաթեր։
— Ծիրանի. ազնիւ կարմիր լաթ։
Ուրախ լինել. ուրախանալ, ուրախութիւն անել։
Հանապազ. անդադար, միշտ։

Առատապէս. առատ կերպով, պօլ պօլ։
Աղքատ. աղքատ, չքաւոր։
Անկեալ. ընկած։
— Անկանել. ընկնիլ, իյնալ։
Դնել. դրուիլ, կենալ։
Առ դրան. դրան քովը։
— Դուռն. դուռ։
Վիրաւորեալ. վէրք առած, վէրքերով լցուած։
Ցանկայր. կցանկար, կփափաքէր։
— Ցանկալ. փափաքիլ. սիրտը ուզել։
Յագել. կշտանալ, փորը կշտացընել։
Ի փշրանացն. փշրանքներէն։
— Փշրանք. փշրանք, փշանք։
Ի սեղանոյ. սեղանէն։

— Սեղան· սափոր, սրոյ:	— Լեզու· լզել:
Ծունկ · ծնկեր:	Զվէրս· վէրքերը:
Լեզուին· կը լզէին:	— Վէր· վէրք, խոց:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Այր ոմն էր մեծատուն.	Մարդ մի կար հարուստ.
Ագանէր բեհեզս և ծիրանիս.	Բեհեզներ ու ծիրանիներ կհագնէր.
Ուրախ լինէր հանապազ առատապէս.	Ուրախ կլինէր, կուրախանար միշտ առատ կերպով.
Աղքատ ոմն.	Աղքատ մի, աղքատին մէկը.
Անուն Ղազարոս.	Անունը Ղազարոս, Ղազարոս անունով.
Անկեալ դնէր վիրաւորեալ.	Ընկած կըկենար, ընկած էր վէրքերով լցուած.
Առ դրան նորա.	Նորա դրան քով, անոր դրան առջևը.
Ցանկայր յագել.	Կփափաքէր որ փորը կշտացընէ:
Ի փշրանացն.	Փշրանքներէն, այն փշրանքներէն.
Որ անկանէին.	Որ կըյնային, կթափթըփէին.
Ի սեղանոյ մեծատանն.	Հարուստին սեղանէն.
Այլ և.	Անկից ի զատ, այս ևս կայ որ.
Շունք ևս գային.	Շներն ևս կուգային.
Լեզուին զվէրս նորա.	Նորա վէրքերը կը լզէին.

ԴԱՍ Դ.

Այլուայլեան զուգադրութեան.

Ո՞վ էր մեծատուն.	Այր ոմն.
Զի՞նչ էր այրն այն.	Մեծատուն էր.
Զի՞նչ ագանէր մեծատունն.	Բեհեզս և ծիրանիս.

Ն՞րբ ուրախ լինէր մեծատունն.	Հանապազ.
Ո՞րպէս ուրախ լինէր.	Առատապէս։
Ո՞վ էր Ղազարոս.	Աղքատ ոմն էր։
Զի՞նչ անուն էր աղքատին.	Ղազարոս։
Զի՞նչ առնէր աղքատն այն.	Անկեալ դնէր։
Ո՞ւր անկեալ դնէր Ղազարոս.	Առ դրան մեծատանն։
Ո՞րպէս անկեալ դնէր.	Վիրաւորեալ.
Զի՞նչ խորհէր կամ զի՞նչ կամէր Ղազարոս.	Ցանկայր յագել ի փշրանացն որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն։
Ուստի՞ ցանկայր յագել Ղազարոս.	Ի փշրանաց։
Ցորո՞ց փշրանաց ցանկայր յագել.	Ցայնցանէ որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն։
Ուստի՞ անկանէին փշրանքն.	Ի սեղանոյ մեծատանն։
Ո՞յր էր սեղանն այն.	Մեծատանն էր։
Զի՞նչ առնէին շունք.	Գային և լեզուին զվէրս նորա։
Առ ո՞ գային շունք.	Առ Ղազարոս։
Զի՞նչ լեզուին։	Զվէրս նորա։

ԵՕԹՆԵԱԿ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.	ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.
1. Եւ եղեւ մեռանել աղքատին, եւ տանել հրեշտակաց զնա ի գոգն Աբրահամու։ Մեռաւ եւ մեծատունն եւ թաղեցաւ, եւ ի	1. Եղաւ որ աղքատը մեռաւ ու հրեշտակները զինքը Աբրահամու գոգը տարին։ Հարուստն եւս մեռաւ ու թաղուեցաւ. դժոխքին

դժոխսն ամբարձ զաչս իւր մինչ ի տանջանսն էր։

2. Նախ զԱբրահամ ի հեռաստանէ, եւ զՂազարոս ի գոգ նորա հանգուցեալ։

3. Եւ նա աղաղակեաց եւ ասէ. Հա՛յր Աբրահամ, ողորմեա ինձ, եւ առաքեա զՂազարոս։

4. Զի թացցէ զծագ մատին իւրոյ ի ջուր, եւ զովացուսցէ զլեզու իմ, զի պապակիմ ի տապոյ աստի։

մէջ աչքերը վեր վերուց՝ երբ որ տանջանքի մէջ էր։

2. Հեռուէն տեսաւ զԱբրահամ (Նահապետը), Ղազարոսն ալ նորա գոգը նստած ։

3. Աղաղակեց հառաչանօք ու ըսաց. Հա՛յր Աբրահամ, ողորմէ ինձ, ու Ղազարոսը ղրկէ,

4. Որ մատին ծայրը ջրի մէջ թրջէ ու լեզուս զովացընէ. վասն զի այս տաքութենէն կըպապակիմ ։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Մեռանել. մեռնիլ։
Տանել. տանիլ։
— Տարայ. տարի։
Գոգ. գիրկ։
Թաղեցաւ. Թաղուեցաւ։
— Թաղել. Թաղել, Թաղուիլ։
Դժոխք. ճէհէննէմ։
Ամբարձ. վեր վերուց։
— Ամբառնալ. վեր վերցընել։
Զաչս. աչքը։
Մինչ. երբ, երբ որ։
— Մինչեւ. մինչուան։
Ի տանջանս. տանջանքի մէջ։
— Տանջանք. չարչարանք։
Ետես. տեսաւ։
— Տեսանել. տեսնել։
Ի հեռաստանէ. հեռուանց։
Հանգուցեալ. հանգչած։
— Հանգչել. հանգչիլ, հանգստանալ։
Աղաղակեաց. կանչեց։
— Աղաղակել. կանչել, բարձր ձայնով ասել։

Ողորմեա. ողորմէ:
— Ողորմել. ողորմիլ, գթալ, խղճալ:
Առաքեա. յուղարկէ, ղրկէ:
— Առաքել. յուղարկել, ղրկել:
Զի. որ, որպէս զի:
— Զի. ինչու, ինչու համար:
Թացցէ. թրջէ:
— Թանալ. թրջել:
Ծագ. ծայր:

Մատն. մատ:
Զովացուսցէ. զովացընէ:
— Զովացուցանել. զովացընել, պաղեցընել:
Պապակել. պապակիլ, սաստիկ ծարաւ քաշել:
Ի տապոյ. տաքութենէ:
— Տապ. սաստիկ տաքութիւն:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի աշխարհաբառն.

Եղև.
Մեռանել աղքատին.
Տանել հրեշտակաց զնա.
Ի գոգն Աբրահամու.
Մեռաւ և մեծատունն.
Թաղեցաւ.
Ի դժոխսն.
Ամբարձ զաչս իւր.
Մինչ ի տանջանսն էր.

Ետես զԱբրահամ.
Ի հեռաստանէ.
Ետես զՂազարոս.
Ի գոգ նորա.
Հանգուցեալ.
Նա աղաղակեաց և ասէ.
Հայր Աբրահամ, ողորմեա ինձ.
Առաքեա զՂազարոս.

Եղաւ.
Աղքատին մեռնիլը.
Հրեշտակներուն զինքը տանիլը:
Աբրահամու գոգը, գիրկը.
Հարուստն ալ մեռաւ.
Թաղուեցաւ.
Դժոխքին մէջ:
Աչքերը վերցուց, վեր վերցուց.
Երբ որ տանջանքի մէջ էր, քանի որ տանջանաց մէջ էր.
Աբրահամը տեսաւ.
Հեռուէն, հեռուանց.
Ղազարոսը տեսաւ.
Նորա գոգը, անոր գիրկը.
Հանգչած, նստած.
Նա աղաղակեց, կանչեց ու ըսաց.
Հայր Աբրահամ, ողորմէ ինձի.
Ղազարոսը ղրկէ.

Զի թացցէ զծագ մատին իւրոյ ի ջուր․
Զովացուսցէ զլեզու իմ․
Զի պապակիմ ի տապոյ աստի․

Որ մատին ծայրը թրջէ ջրի մէջ․
Լեզուս զովացընէ, պաղեցընէ․
Վասն զի կըպապակիմ այս տաքութենէն․

ԴԱՍ Դ․

Կըրկնու–թե–ն զըրու–ցատրու–թեան.

Զի՞նչ եղև աղքատին.	Մեռանել, և տանել հրեշտակաց զնա։
Ո՞ւր տարան հրեշտակք զՂազարոս։	Ի գոգն Աբրահամու։
Զի՞նչ եղև մեծատանն։	Մեռաւ և թաղեցաւ։
Ո՞ւր ամբարձ մեծատունն զաչս իւր․	Ի դժոխս։
Ե՞րբ.	Մինչ ի տանջանսն էր։
Զո՞ ետես.	ԶԱբրահամ։
Ուստի՞ ետես զԱբրահամ.	Ի հեռաստանէ։
Ո՞ւր ետես զՂազարոս.	Ի գոգն Աբրահամու հանգուցեալ։
Զի՞նչ արար մեծատունն.	Աղաղակեաց։
Զի՞նչ ասաց ցԱբրահամ.	Ողորմեա ինձ և առաքեա զՂազարոս։
Ընդէ՞ր խնդրեաց առաքել զՂազարոս.	Զի թացցէ զծագ մատին իւրոյ ի ջուր և զովացուսցէ զլեզու նորա։
Վասն է՞ր խնդրէր զովացուցանել զլեզու նորա.	Զի պապակիմ, ասէր, ի տապոյ աստի։

ԵՕԹՆԵԱԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Եւ ասէ ցնա Աբրահամ. Որդեակ, յիշեա զի ընկալար անդէն զբարիս քո ի կեանս քում, եւ Ղազարոս նոյնպէս զչարչարանս. արդ սա աստ մխիթարի, եւ դու այդր պապակիս։

2. Եւ ի վերայ այսր ամենայնի վիհ մեծ է ընդ մեզ եւ ընդ ձեզ. եթէ կամիցին աստի առ ձեզ անցանել՝ ոչ կարեն, եւ ոչ այտի ոք առ մեզ անցանել։

3. Եւ ասէ. Արդ աղաչեմ զքեզ, հայր, զի արձակեսցես զդա ի տուն հօր իմոյ. են իմ անդ եղբարք հինգ. որպէս զի տացէ նոցա վկայութիւն, զի մի եւ նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանաց։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Աբրահամ ասաց հարուստին. Որդեակ՝ միտքդ բեր որ դուն քու լաւութիւններուդ փոխարէնը առիր կենդանութեանդ ժամանակը. իսկ Ղազարոս չարչարանք (առաւ). այժմ սա այստեղ կըմխիթարուի, իսկ դուն այդ տեղը կըպապակիս։

2. Ասոնցմէ զատ, մեր մէջն ու ձեր մէջ ահագին անդունդ կայ, եթէ ուզէ մէկն աստի ձեզի անցնիլ՝ չկրնար, եւ ոչ այտի կրնայ մէկը մեզի անցնիլ։

3. Հարուստն ասաց. Ուրեմն կաղաչեմ քեզ, հայր Աբրահամ, թող որ երթայ դա իմ հօրս տունը. այնտեղ ես հինգ եղբայր ունիմ. իմացընէ նոցա որ մի՛ գուցէ իրենք եւս գան այս տանջանաց տեղը։

4. Եւ ասէ Աբրահամ. Ունին զՄովսէս եւ զմարգարէս, նոցա լուիցեն։ Եւ նա ասէ. Ո՛չ, հայր Աբրահամ. բայց եթէ ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նոսա եւ ապաշխարեսցեն։

5. Եւ ասէ ցնա. Եթէ Մովսիսի եւ մարգարէից ոչ լսեն, եւ ո՛չ թէ ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

4. Պատասխանեց Աբրահամ. Մովսէսն ու մարգարէները նոցա մօտ են. թող նոցա խօսքերուն մտիկ անեն։ Ասաց հարուստը. Ո՛չ, հայր Աբրահամ։ բայց եթէ մեռելներէն մէկը երթայ նոցա, կապաշխարեն։

5. Աբրահամ ասաց նորա. Թէ որ Մովսէսի ու մարգարէից (ասածին) մտիկ չեն աներ, մեռած մարդուն յարութիւն առածին եւս չեն հաւատար։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Յիշեա. միտքդ բեր, յիշէ։
— Յիշել. միտք բերել։
— Յիշատակ. միտք ձգող բան, յիշելիք։
Ընկալար. ընդունեցար, առիր։
— Ընկալ. ընդունէ։
— Ընդունիմ. ընդունել, առնուլ։
Անդէն. այն տեղը, հոն։
— Աստէն. այս տեղս, հոս։
Զբարիս. բարիքը, լաւութիւնները։
Ի կեանսն. կենացը մէջ, ողջութեան ատենը։
— Կեանք. կենդանութիւն, ողջութիւն։
— Ի կենաց. կեանքէն, կենդանութենէն։
Նոյնպէս. անոր պէս, նմանապէս։
— Սոյնպէս. ասոր պէս, սոյն կերպով։
— Դոյնպէս. ատոր պէս, այդ կերպով։
Զչարչարանս. տանջանք, նեղութիւն։
— Չարչարել. տանջել, չարչըրկել։
Արդ. այժմ, հիմա։

Աստ· այս տեղ, հոս, պատրաստ։
— Այսր· այս տեղ, պատրաստ։
Մխիթարի· կը մխիթարուի։
— Մխիթարել· մխիթարել, սիրտ տալ։
Այդր· այդ տեղ։
Պապակիս· կը պապակիս։
Ի վերայ այսր ամենայնի· աստնցմէ զատ, այսու ամենայնիւ։
Վիհ· մեծ փոս, անդունդ։
Ոք· մէկը։
— Ոչ ոք· ոչ մէկը։
Արձակեսցես· յուղարկես, ղրկես, ճամբես։
— Արձակել· ղրկել, ճամբել։
— Արձակ· ազատ, չկապուած։
Տացէ· տայ։

Գայցեն· գան։
— Մի գայցեն· չգան։
Լուիցեն· թող լսեն, թող մտիկ ընեն։
Ի մեռելոց· մեռելներէն, մեռածներէն։
Երթիցէ· երթայ։
Ապաշխարեսցեն· զղջում գան։
Յառնիցէ· յարութիւն առնու։
— Յառնեմ· ոտք ելնել, յարութիւն առնալ։
— Յարեայ· ոտք ելայ, կենդանացայ։
— Արի· ել, ոտք ել, կենդանացիր,
— Յարութիւն· ոտք ելնելը։
Հաւատասցեն· կհաւատան։

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի Գրոց Ղուկասու ի ռամկականն.

Ասէ ցնա Աբրահամ.
Որդեակ, յիշեա.
Զի ընկալար անդէն զբարիս քո ի կեանս քում.
Եւ Ղազարոս նոյնպէս զչարչարանս.
Արդ սա աստ մխիթարի.

Եւ դու այդր պապակիս.
Ի վերայ այսր ամենայնի.

Աբրահամ ասաց նորա.
Որդեակ, յիշէ միտքդ բեր.
Որ ընդունեցար այն տեղ քու բարիքդ կենդանութեանդ ատենը.
Ղազարոսն ալ նոյնպէս չարչարանքը.
Անժամ սա այս տեղ կը մխիթարուի.
Ու դուն այդ տեղ կը պապակիս.
Այս ամէն բանին վրայ. աստնցմէ զատ.

Վիհ մեծ է ընդ մեզ և ընդ ձեզ.

Եթէ կամիցին աստի առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
Եւ ոչ այտի (կարէ) ոք առ մեզ անցանել.
Եւ ասէ. Արդ աղաչեմ զքեզ, հայր.
Զի արձակեսցես զդա ի տուն հօր իմոյ.
Են իմ անդ եղբարք հինգ.
Որպէս զի տացէ նոցա վկայութիւն.
Զի մի՛ և նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանաց.
Եւ ասէ Աբրահամ. Ունին զՄովսէս և զմարգարէս.
Նոցա լուիցեն.
Եւ նա ասէ. Ոչ, հայր Աբրահամ.

Բայց եթէ ի մեռելոց ՚ոք երթիցէ առ նոսա, և ապաշխարեսցեն.
Եւ ասէ ցնա. Եթէ Մովսէսի և մարգարէիցն ոչ լսեն.
Եւ ոչ՝ թէ ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն.

Ահագին անդունդ կայ մեր մէջն ու ձեր մէջ.
Եթէ ուզեն աստի ձեզի անցնիլ՝ չեն կրնար.
Այտի ալ չկրնար մէկը մեզի անցնիլ:
Ասաց հարուստը. Ուրեմն կաղաչեմ զքեզ, հայր.
Որ ղրկես զինքը իմ հօրս տունը.

Ես այն տեղ հինգ եղբայր ունիմ.
Որպէս զի վկայութիւն տայ նոցա:

Որ մի՛ գուցէ նոքա ալ գան այս տանջանքի տեղը.
Աբրահամ ասաց. Մովսէսն ու մարգարէներն իրենց քովն են.
Թող նոցա միտք անեն.
Նա պատասխանեց. Չէ, հայր Աբրահամ.
Հապա թէ որ մեռելներէն մէկը երթայ նոցա, կապաշխարեն.
Ասաց անոր. Թէ որ Մովսէսի ու մարգարէներուն միտք չեն աներ.
Մեռելներէն մէկը յարութիւն կառնու ասաւածին ալ չեն հաւատար.

ԴԱՍ Ե·

Կիրառութիւն քերականութեան.

Ո՞ւր ընկալաւ մեծատունն զբարիս իւր.	Անդէն ի կեանս իւր.
Ղազարոս զի՞նչ ընկալաւ ի կեանս իւր.	Զչարչարանս.
Զի՞նչ առնէր Ղազարոս ի գոգն Աբրահամու.	Ղազարոս մխիթարէր ի գոգն Աբրահամու.
Եւ զի՞նչ մեծատունն ի դժոխս.	Մեծատունն ի դժոխս պապակէր.
Զի՞նչ կայր ընդ Աբրահամ և ընդ մեծատունն.	Վիհ մեծ.
Կարե՞ն անցանել ի գոգոյն Աբրահամու ի դժոխս.	Ոչ կարեն.
Զո՞ ոք աղաչէր մեծատունն.	ԶԱբրահամ.
Զի՞նչ խնդրէր ի նմանէ.	Զի արձակեսցէ զՂազարոս ի տուն հօր իւրոյ.
Քանի՞ եղբարք էին մեծատանն.	Հինգ.
Ո՞ւր էին եղբարք մեծատանն.	Ի տան հօր նորա.
Է՞ր վասն խնդրէր մեծատունն արձակել զՂազարոս առ եղբարս իւր.	Որպէս զի տացէ նոցա վկայութիւն.
Առ ի՞նչ պիտոյ էր վկայութիւնն Ղազարու եղբարց մեծատանն.	Զի մի՛ և նոքա երթիցեն յայն տեղի տանջանաց.
Զի՞նչ անուանէր մեծատունն զդժոխս.	Տեղի տանջանաց.
Զո՞ ունէին եղբարք մեծատանն վկայ.	ԶՄովսէս և զմարգարէս.
Ո՞ւմ ոչ լսէին եղբարք մեծատանն.	Մովսիսի և մարգարէից.
Ի՞մ իմիք ոչ հաւատային եղբարք մեծատանն.	Թէ ի մեռելոց ոք յառնիցէ.

ԽՕԹՆԵԱԿ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Այլ առակ արկ առ նոսա եւ ասէ. Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն՝ որ սերմանիցէ սերմն բարի յագարակի իւրում։

2. Եւ ի քուն լինել մարդկան՝ եկն թշնամին նորա, եւ ցանեաց ի վերայ որոմն ի մէջ ցորենոյն եւ գնաց։ Եւ իբրեւ բուսաւ խոտն եւ արար պտուղ, ապա երեւեցաւ եւ որոմն։

3. Մատուցեալ ծառայք տանուտեառնն՝ ասեն ցնա. Տէր, ո՞չ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում. արդ ուստի՞ ունիցի զորոմն։ Եւ նա ասէ ցնոսա. Այր թշնամի արար զայն։

4. Ասեն ցնա ծառայքն. կամիս զի երթիցուք քա-

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Ուրիշ օրինակ բերաւ նոցա ու ասաց. Երկնքի թագաւորութիւնը նման եղաւ այնպիսի մարդու որ լաւ սերմ կըցանէ իւր ագարակը։

2. Մարդկանց քուն եղած ատենը եկաւ նորա թշնամին, վրայէն ցորենին մէջ որոմ ցանեց ու գնաց։ Երբոր խոտը բուսաւ ու պտուղ տուաւ, այն ատեն որոմն ալ դուրս ելաւ։

3. Առաջ անցան տանտիրոջ ծառաներն ու ասին. Տէր, քու ագարակիդ մէջ լաւ սերմ չցանեցի՞ր. ուրեմն անոր որոմն ուկէ՞ց է։ Նա ասաց նոցա. Այդ թշնամի մարդու արած բանըն է։

4. Ասին ծառաները. կուզե՞ս որ երթամք, այն որոմը

ղեսցուք զայն ի բաց։ Եւ նա ասէ ցնոսա․ Մի, գուցէ մինչ քաղիցէք զորոմնն՝ եւ զցորեանն ընդ նմին ի բաց խլիցէք։

5․ Թոյլ տուք երկոցունցն աճել ի միասին մինչեւ ի հունձս․ եւ ի ժամանակի հնձոցն ասացից ցհնձօղսն․ Քաղեցէք նախ զորոմնդ, եւ կապեցէք զայդ խրձունս առ ի յայրել, եւ զցորեանն ժողովեցէք ի շտեմարանս իմ։

քաղեմք հանեմք։ Պատասխան տուաւ թէ Ոչ, կարելի է թէ որոմը քաղած ատեններդ՝ ցորենն եւս անոր հետ կը խլէք կը հանէք։

5․ Թող տուէք որ երկու-սըն եւս աճին մէկտեղ մինչեւ հունձքի ատենը․ ես հունձքի ժամանակը կասեմ հնձողներուն․ Առաջ որոմը քաղեցէք ու խուրձ խուրձ կապեցէք՝ այրելու համար․ իսկ ցորենը իմ շտեմարաններս ժողվեցէք։

ԴԱՍ Բ․

ԲԱՌԱՐԱՆ․

Այլ․ ուրիշ։
Առակ․ օրինակ։
— Առակել․ խաղք անել։
Արկ․ ասաց, պատմեց։
— Արկանել․ ձգել, առաջ բերել, առջեւ դնել։
Նմանեցաւ․ նման եղաւ։
— Նմանել․ նման լինել։
Արքայութիւն․ Թագաւորութիւն, տէրութիւն։
Առն․ մարդու։
Սերմանիցէ․ ցանէ։
— Սերմանել․ ցանել, հունտ ցանել։
Սերմն․ հունտ։
Բարի․ աղէկ, ազնիւ, ընտիր։
Ագարակ․ արտ, անդաստան։
Ի քուն լինել․ քուն ըլլալ, քնանալ։
Թշնամի․ Թշնամի, ոխերիմ։
Ցանեաց․ ցանեց։
— Ցանել․ ցանել, սփռել։
Որոմն․ որոմ, գէշ խոտ։
Իբրեւ․ երբ որ։

Բուսաւ. աճեցաւ, մեծցաւ:
— Բուսանել. բուսնիլ, աճիլ:
Առնել պտուղ. պտուղ տալ:
Ապա. յետոյ, ետքը:
Երեւեցաւ. երեւցաւ, դուրս ելաւ:
— Երեւել. երեւնալ, դուրս ելնել:
Մատուցեալ. առաջ անցնելով:
— Մատչել. մօտենալ, քովն երթալ:
Տանուտեառնն. տանտիրոջը:
— Տանուտէր. տանտէր:
Ցագարակին. ագարակին մէջ:
Կամել. ուզել, կամենալ:
Քաղեսցուք. հանեմք, խլեմք:
— Քաղել. հանել, փրցընել:
Ի բաց. դուրս, մէկդի:
Գուցէ. կարելի է թէ, պիտի:
Մինչ. երբ որ:
Քաղիցէք. հանէք:

Խլել. փրցընել, հանել:
Թոյլ տուք. թողէք:
— Թոյլ տալ, թող տալ, թողուլ:
Երկոցունցն. երկուսին ալ:
— Երկոքեան. երկուքն ալ:
Աճել. աճիլ, մեծնալ:
Ի միասին. մէկտեղ:
Մինչեւ. ինչուան:
Հունձք. ցորեն կտրելու տենը:
Ցհնձողսն. ցորեն կտրողներուն:
— Հնձող. ցորեն կամ խոտ կտրող:
Նախ. առաջ:
Զորոմնդ. այդ որոմը:
Խրձունս. խուրձ խուրձ:
— Խուրձ. կապոց:
Առ ի յայրել. այրելու համար:
— Այրել. էրել:
Շտեմարան. մթերանոց, մառաքա:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Այլ առակ արկ առ նոսա.
Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից
առն.
Որ սերմանիցէ սերմն բարի.
Ագարակի իւրում.
Ի քուն լինել մարդկանն.
Եկն թշնամին նորա.
Ցանեաց ի վերայ որոմն.
Ի մէջ ցորենոյն.

Ուրիշ օրինակ բերաւ նոցա.
Երկնքի թագաւորութիւնը մար-
դու մը նման եղաւ.
Որ աղէկ հունտ ցանէ.
Իւր ագարակին մէջ.
Մարդկանց քուն եղած ատենը.
Եկաւ նորա թշնամին.
Վերան որոմ ցանեց.
Ցորենին մէջ.

Եւ գնաց.
Իբրեւ բուսաւ խոտն.
Արար պտուղ.
Ապա երեւեցաւ և որոմնն.
Մատուցեալ ծառայք տանուտեառնն.
Ասեն ցնա.
Տէր, ո՞չ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում.
Արդ ուստի՞ ունիցի զորոմնն.
Եւ նա ասէ ցնոսա.
Այր թշնամի արար զայն.
Ասեն ցնա ծառայքն.
Կամի՞ս զի երթիցուք քաղեսցուք զայն ի բաց.
Եւ նա ասէ ցնոսա, Մի՛.
Գուցէ մինչ քաղիցէք զորոմնն.
Եւ զցորեանն ընդ նմին ի բաց խլիցէք.
Թոյլ տուք երկոցունցն աճել ի միասին.
Մինչեւ ի հունձս.
Ի ժամանակի հնձոցն ասացից ցհնձօղսն.
Քաղեցէք նախ զորոմնդ.
Կապեցէք զայդ խրձունս առ ի յայրել.
Զցորեանն ժողովեցէք ի շտեմարանս իմ.

Ու էլաւ գնաց,
Երբ որ խոտը բուսաւ,
Պտուղ տուաւ,
Յետոյ երեւան էլաւ որոմն ալ,
Տանտիրոջ ծառաները մօտեցան.
Ասին անոր,
Տէր, աղէկ սերմ չէ՞ր որ ցանեցիր քու ագարակիդ մէջ,
Ուրեմն մէջին որոմն ուսկի՞ց է,
Իսկ նա ասաց նոցա,
Թշնամի մարդ արաւ զայդ,
Ծառաներն ասին անոր,
Կուզե՞ս որ երթանք, այն (որոմը) քաղենք հանենք,
Իսկ նա ասաց նոցա. Ոչ.
Չըլնի թէ որոմը քաղած ատեններդ,
Ցորենն ալ անոր հետ խլէք հանէք,
Թողէք որ երկուսն ալ աճին մէկտեղ,
Մինչեւ հունձքի ժամանակը,
Հունձքի ժամանակը կասեմ հնձողներուն,
Առաջ այդ որոմը քաղեցէք,
Խուրձ խուրձ կապեցէք զայդ այրելու համար,
Ցորենը իմ շտեմարաններս ժողվեցէք,

ԴԱՍ Դ.

Կրթութիւն զրուցատրութեան.

Զո՞ր առակ արկ Յիսուս առ աշակերտսն իւր.
Առ ո՞ արկ զառակն.
Ո՞ էր որ սերմանեաց սերմն բարի յագարակի իւրում.
Զի՞նչ սերմանեաց այրն այն
Ո՞ւր սերմանեաց.
Զի՞նչ առնէին մարդիկն.
Ո՞վ եկն.
Զի՞նչ արար Թշնամին.
Ո՞ւր ցանեաց զորոմն.
Ե՞րբ երեւեցաւ որոմնն.
Ո՞յք մատեան առ տանուտէրն.
Զի՞նչ ասացին ծառայքն.

Զո՞ր պատասխանի ետ տանուտէրն։
Զի՞նչ կամէին ծառայքն առնել·
Տանուտէրն ե՞տ նոցա հրաման թէ ոչ·
Որոմն և ցորեանն ո՞րպէս աճեցին.
Մինչեւ ցե՞րբ.
Ե՞րբ ասել ինչ կամէր տանուտէրն ցհնձողսն.
Ցո՞վ զք կամէր ասել·
Ո՞րպէս տայր կապել զորոմն.

Զառակ որոմանցն յագարակի.
Առ աշակերտս իւր.
Այր ոմն.
Սերմն բարի.
Յագարակին իւրում.
Ի քուն էին.
Թշնամին նորա.
Ցանեաց զորոմն.
Ի մէջ ցորենոյն.
Իբրեւ բուսաւ խոտն և արար պտուղ.
Ծառայք նորա.
Տէր, ո՛չ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում. արդ ուստի՞ ունիցի զորոմնն.
Այր թշնամի արար զայն.
Երթալ քաղել զորոմն ի բաց.
Ո՛չ. գուցէ ասէ մինչ քաղիցէք զորոմն՝ և զցորեանն ընդ նմին ի բաց խլիցէք.
Ի միասին.
Մինչեւ ցհունձս.
Ի ժամանակի հնձոցն.

Ցհնձողսն.
Խրձունս.

Ու ի՞նչ խրձունս տայր կայսրն.
Ո՞ւր առէր ժողովէլ զցորեանն,
Զի՞նչ առէր ժողովէլ ի շտեմարանս իւր.

Ու ի յայրել·
Ի շտեմարանս իւր·
Զցորեանն,

ԽՕԹՆԵԱԿ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա·

ԲՆԱԳԻՐ .

1· *Իբրեւ եկին (Յիսուս եւ աշակերտքն իւր) ի Կափառնաում, մատեան որք զերկդրամեանն պահանջէին՝ առ Պետրոս եւ ասեն· Վարդապետն ձեր ո՞չ տայ զերկդրամեանն ։ Եւ ասէ, Այո՛ ,*

2· *Եւ իբրեւ եմուտ ի տուն, յառաջեաց քան զնա Յիսուս եւ ասէ· Զի՞նչ թուի քեզ, Սիմոն· թագաւորք ազգաց յումմէ՞ առնուն զհարկս կամ զհաս· յորդւո՞ց իւրեանց թէ յօտարաց։*

3· *Եւ իբրեւ ասաց թէ յօտարաց, ասէ ցնա Յի-*

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ·

1· *Երբ որ Յիսուս եւ աշակերտները Կափառնաում քաղաքն եկան, երկդրամեանին տուրքը պահանջողները Պետրոսի մօտեցան ու ասին· Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չի՞տար։ Նա ասաց թէ Այո՛, (կուտայ։)*

2· *Երբ որ տուն մտաւ, Յիսուս Պետրոսէն առաջ անցաւ ու ասաց· Ի՞նչպէս կերեւի քեզ, Սիմոն· ուրիշ ազգաց թագաւորները հարկերը կամ տուրքը ուսկի՞ց կառնուն· իրենց զաւակներէ՞ն թէ օտարներէն,*

3· *Երբ որ ասաց թէ Օտարներէն, Յիսուս պա-*

սուս· Այս ուրեմն ազատ են որդիքն։

Դ· Բայց զի մի՛ գայթակղեցուսցուք զնոսա, երթ ի ծով եւ ընկեա կարթ, եւ զառաջին ձուկնն որ ելանիցէ՝ առ եւ բաց զբերան նորա, եւ գտանիցես սատեր· եւ զայն առեալ տացես նոցա ընդ իմ եւ ընդ քո։

տասխան տուաւ անոր· Ուրեմն որդիքը տուրքէ ազատ են։

Դ· Բայց որպէս զի գայթակղութիւն չտանք նոցա, գնա ծովն ու կարթ ձգէ, եւ առաջին ձուկն որ ելնէ՝ առ, բերանը բաց, մէջը սատեր կը գտնես· այն սատերը կառնուս կուտաս նոցա իմ տեղս ու քու տեղդ։

ԴԱՍ Բ·

ԲԱՌԱՐԱՆ·

Երկդրամեան· երկուքնոց, երկու դըրամնոց ստակ։
Պահանջէին· կպահանջէին, կուզէին։
— Պահանջել· ուզել, առնելիքը ուզել։
Վարդապետ· ուսուցիչ, սորվեցընող։
Այո· հա։
Եմուտ· մտաւ։
— Մտանել· մտնել։
— Մուտ· մտիր։
Յառաջեաց· առաջ անցաւ։
— Յառաջել· առաջ անցնիլ, ուրիշէն առաջ բան ասել։
Քան զնա· անկից, քան զինքը։
Զիա՞րդ· ի՞նչպէս։
Թուի· կերեւի։
— Թուել· երեւիլ, կարծուիլ։
Յումմէ՞· ո՞ր մարդէն, ուսկի՞ց։
Զհարկս· տուրքերը։
— Հարկ· տուրք։
Զհասն· եկամուտը։
— Հաս· եկամուտ, տէրութեան որոշուած բաժինը։
Յօտարաց· օտարներէն։
— Օտար· ուրիշ մարդ, դրսի մարդ։
Մի գայթակղեցուսցուք· գայթակղու-

Թիւն չտամբ:

— Գայթակղեցուցանել. գայթակղու-թիւն տալ. չար օրինակ տալ:

Երթ. գնա:

Ընկեա. ձգէ:

— Ընկենուլ. ձգել. արմատ:

Կարթ. ձուկ բռնելու ճանկ, օլթա:

Ձուկն. ձուկ:

— Ի ձկանց. ձկներէն.

Ելանիցէ. ելնէ:

— Ելանել. ելնել:

Գտանիցես. կը գտնես:

— Գտանել. գտնել:

Սատեր. տեսակ մը հին ստակ, չո-րեքդրամեան:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Իբրև եկին.
Ի Կափառնաում.
Որք զերկդրամեանն պահանջէին.
Մատեան առ Պետրոս.
Վարդապետն ձեր.
Ո՞չ տայ զերկդրամեանն.
Այո՛.
Եմուտ ի տուն.
Յառաջեաց քան զնա Յիսուս.
Զի՞արդ թուի քեզ, Սիմոն.
Թագաւորք ազգաց.
Յումմէ՞ առնուն զհարկս կամ զհասն.
Յորդւո՞ց իւրեանց թէ յօտարաց.

Իբրև ասաց թէ յօտարաց.
Ապա ուրեմն.
Ազատ են որդիքն.
Զի մի՛ գայթակղեցուսցուք զնոսա.

Երբոր եկան.
Կափառնաում քաղաքը.
Երկդրամեանը պահանջողները.
Պետրոսի քովը եկան.
Ձեր վարդապետը.
Երկդրամեանը չի՞տար.
Հա՛.
Տունը մտաւ, ներս մտաւ.
Անկից առաջ անցաւ Յիսուս.
Ի՞նչպէս կերևի քեզ, Սիմոն.
Ուրիշ ազգաց թագաւորները.
Ուսկի՞ց կառնուն հարկերը կամ տուրքը.
Իրենց զաւակներէ՞ն թէ օտարնե-րէն.
Երբ որ ասաց թէ օտարներէն.
Ուրեմն, այնպէս է նէ.
Որդիքը ազատ են.
Որ նոցա գայթակղութեան պատ-

Երթ ի ծով․
Ընկեա կարթ․
Զառաջին ձուկնն որ ելանիցէ՝ առ․
Բաց զբերան նորա․
Գտանիցես սատեր․
Զայն առեալ տացես նոցա,
Ընդ իմ և ընդ քո․

Ճառ չտամք․
Գնա ծովը․
Կարթ ձգէ․
Առաջին ձուկն որ ելնէ՝ առ․
Անոր բերանը բաց․
Սատեր մը կը գտնես․
Այն կառնուս կուտաս նոցա․
Իմ տեղս ու քու տեղդ․

ԴԱՍ Դ․

Կրկնութիւն շարագրութեան.

Ո՞յք էին որ եկինն.
Ո՞ւր եկին.
Ո՞յք մատեան առ Պետրոս.
Զի՞նչ պահանջէին.
Առ ո՞ մատեան.
Որք մատեանն առ Պետրոս՝ զի՞նչ առնէին.
Զի՞նչ ասացին նոքա ցՊետրոս.

Ո՞ էր վարդապետն Պետրոսի.
Յիսուս տա՞յր զերկդրամեանն.
Ո՞ւր եմուտ Յիսուս.
Զի՞նչ արար Յիսուս
Զի՞նչ ասաց ցՊետրոս.
Ո՞յք են որ առնուն զհարկս կամ զհաս.
Յումմէ՞ առնուն.
Զի՞նչ առնուն թագաւորք ազգաց յօտարաց:

Յիսուս և աշակերտքն իւր․
Ի Կափառնաում․
Որք զերկդրամեանն պահանջէին,
Զերկդրամեանն,
Առ Պետրոս:
Զերկդրամեանն պահանջէին,

Վարդապետն ձեր ո՞չ տայ զերկդրամեանն,
Յիսուս,
Այո՛,
Ի տուն,
Յառաջեաց քան զՊետրոս և ասէ,
Զի՞արդ թուի քեզ, Սիմոն,
Թագաւորք ազգաց,

Յորդւոց իւրեանց կամ յօտարաց,
Զհարկս կամ զհաս,

Որդիք Թագաւորաց զի՞նչ են։
Ո՞յք են ազատքն ի Հարկաց.
Ե՞րբ առաքեաց Յիսուս զՊետրոս.
Ո՞րպէս առաքեաց.
Առ ի՞նչ առաքեաց։
Զի՞նչ ընկենուլ ի ծով առաց Յիսուս ցՊետրոս.
Զի՞նչ հանէր ի ծովէն.
Զո՞ր ձուկն առնոյր Պետրոս.
Զի՞նչ առնէր զձուկնն.
Զո՞յր բերանն բանայր Պետրոս.
Զի՞նչ գտանէր ի բերանի անդ ձկանն.
Զի՞նչ տայր Պետրոս զսատերն.

Ընդ ո՞յր ետ զսատերն.

Ազատ են.
Որդիք Թագաւորաց.
Ի ծով.
Առէ ցնա. Երթ ի ծով.
Ընկեա, առ կարթ.
Զկարթ.

Զձուկն.
Զառաջին ձուկնն.
Բանայր զբերան նորա.
Զձկանն.
Սատեր.

Առեալ զայն՝ ետ ընդ Յիսուսի և ընդ իւր.
Ընդ Յիսուսի և ընդ իւր.

ԽՕԹՆԵԱԿ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Հերովդէս կալեալ զՅովհաննէս, կապեաց զնա եւ եդ ի բանտի վասն Հերովդիայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբօր նորա։ Զի ասէր ցնա Յովհաննէս. Չէ արժան

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Հերովդէս զՅովհաննէս Մկրտիչը բռնեց կապեց ու բանտ դրաւ՝ իրեն Փիլիպպոս եղբօրը Հերովդիա կնկան պատճառաւ։ Վասն զի Յովհաննէս կասէր անոր

քեզ ունել զդա։

2. Եւ կամէր զնա սպանանել, բայց երկնչէր ի ժողովրդենէ անտի. քանզի իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա։

3. Եւ իբրեւ եղեն ծնունդք Հերովդի, կաքաւեաց դուստրն Հերովդիայ ի մէջ բազմականին, եւ հաճոյ թուեցաւ Հերովդի. ուստի եւ երդմամբ խոստացաւ տալ նմա զինչ եւ խնդրեսցէ։

4. Եւ նա յառաջագոյն խրատեալ ի մօրէ իւրմէ, Տուր ինձ, ասէ, այսր ի վերայ սկտեղ զգլուխն Յովհաննու Մկրտչի։

5. Տրտմեցաւ թագաւորն. բայց վասն երդմանցն եւ բարձակցացն հրամայեաց տալ նմա։ Եւ առաքեաց գլխատեաց զՅովհաննէս ի բանտի, եւ բերաւ գլուխ նորա սկտեղբ, եւ

թէ Պէտք չէ որ դուն քովդ պահես այդ կինը։

2. Հերովդէս կուզէր Յովհաննէսը մեռցընել, բայց ժողովրդէն կվախնար, որովհետեւ ամէնքն ալ մարգարէի տեղ դրած էին Յովհաննէսը։

3. Երբոր Հերովդեսի ծնընդեան տարեդարձին հանդէսն եղաւ, Հերովդիայի աղջիկը կոչունքին ատենը կաքաւեց, ու Հերովդեսին հաճոյ եղաւ. ուստի երդում ընելով խոստացաւ որ ինչ ալ ուզէ՝ տայ անոր։

4. Իսկ նա առաջուց իւր մօրէն խրատուած ըլլալով՝ ասաց Թէ Յովհաննէս Մըկրտչին գլուխը տուր ինձի այստեղ ափսէի վրայ։

5. Թագաւորը տրտմեցաւ. բայց արած երդումներուն համար, նստողներէն եւս ամըչնալուն՝ հըրամայեց որ տրուի։ Մարդ յուղարկեց, Յովհաննեսին գլուխը կտրել տուաւ բան-

տուաւ աղջկանն, եւ տա- րաւ առ մայր իւր։

6. Եւ մատուցեալ աշա- կերտքն նորա՝ բարձին ըզ- մարմինն եւ թաղեցին. եւ եկեալ պատմեցին Յիսուսի։

տին մէջ. բերին ափսէով գլուխը, աղջկանը տուին, առաւ մօրը տարաւ։

6. Յովհաննէսի աշա- կերտները գնացին, վերու- ցին մարմինն ու թաղեցին, յետոյ եկան պատմեցին Յի- սուսի։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

կալաւ. բռնեց։
— կա՛լ կամ կա՛. բռնէ, ձեռք առ։
Եգ. դրաւ։
— Եդի. դրի։
— Եդեալ. դրած, գրուած,
Ի բանտի. բանտի մէջ.
— Բանտ. հապս, զընտան.
Վասն. համար։
Չէ արժան. չվայլեր, պետք չէ, հը- րաման չկայ։
— Արժան է. կվայլէ. պէտք է։
Ունել։ ունենալ. բռնել, քովը պահել։
կամէր. կուզէր։
Սպանանել. սպաննել, մեռցընել։
— Սպա՛ն. մեռցուր։
— Սպանի. մեռուցի։
Երկնչէր։ կվախնար։
— Երկի՛ր. վախցիր.
— Երկեայ. վախցայ։
Քանզի. վասն զի, ինչու որ։
Իբրեւ, պէս, կիպի։
Ունէին. կըռնէին, դրած էին, կար- ծէին։
Ծնունդք։ ծնած օրը, ծննդեան տա- րեդարձին տօնը։
կաքաւեաց. պարեց։
— կաքաւել. ցատքըտել, պարել, խա- ղալ։
Դուստր. աղջիկ, աղջիկ զաւակ։
Ի բազմականին. խնջոյքին մէջ։
— Բազմական. կոչունք, խնջոյք։
Հաճոյ Թուեցաւ. աղէկ երեւեցաւ։
— Հաճոյ. ախորժելի, ընդունելի։
Երդմամբ. երդումով։
— Երդումն. երդում։
Խոստանալ. խօսք տալ.

Խնդրեսցէ. խնդրելու լինի, խնդրէ:
Ցառաջագոյն. առաջուընէ, առաջուց:
Խրատեալ. խրատուած:
Ի վերայ սկտեղ. ափսէի վրայ:
— Սկուտեղ. ափսէ. թէփսի:
Ցրտմիլ. սիրտը կոտրիլ:
Երդմանցն. երդումներուն:
Բարձակցացն. հետը նստողներուն:
— Բարձակից. հետը նստող, հրաւիրեալ:
Գլխատեաց. գլուխը կտրեց:
— Գլխատել. գլուխը կտրել:

Բերաւ. բերուեցաւ:
— Բերեր. բերաւ:
— Բերից. կբերեմ:
Սկտեղբ. ափսէով.
Ետուաւ. տրուեցաւ:
— Ետ. տուաւ:
— Ետու. տուի:
— Ետուք, տուէք:
Բարձին. վերուցին:
— Բարձ. վերցուր:
— Բարձի. վերուցի:
— Բառնալ. վերցընել:

ԴԱՍ Գ.

Թուղթ. ի Գրոց Քաղուածէ ի ռամկականն.

Հերովդէս կալեալ զՅովհաննէս.
Կապեաց զնա.
Եդ ի բանտի.
Վասն Հերովդիայ.
Կնոջ Փիլիպպոսի.
Եղբօր նորա.
Զի ասէր ցնա Յովհաննէս.

Ոչ արժան քեզ ունել զդա.

Կամէր զնա սպանանել.
Բայց երկնչէր ի ժողովրդենէ անտի.
Քանզի իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա.

Հերովդէս բռնեց Յովհաննէսը.
Կապեց զինքը.
Բանտ դրաւ.
Հերովդիայի համար.
Փիլիպպոսի կնկանը:
Անոր եղբօրը.
Վասն զի կասէր անոր Յովհաննէս.
Չվայլեր քեզի քովդ պահել այդ կինը.
Կուզեր զինքը մեռցընել.
Բայց կվախնար ժողովրդէն.
Վասն զի մարգարէի տեղ դրած էին զինքը.

Իբրև եղեն ծնունդք Հերովդի·
Կոչեաց զուստրն Հերովդիայ.
Ի մէջ բազմականին.
Հաճոյ թուեցաւ Հերովդի·
Ուստի և երդմամբ խոստացաւ.
Տալ նմա զի՛նչ և խնդրեսցէ·
Եւ նա.
Յառաջագոյն խրատեալ.
Ի մօրէն իւրմէ.
Տուր ինձ, ասէ, այսր·
Ի վերայ սկտեղ.
Զգլուխն Յովհաննու Մկրտչի.
Տրտմեցաւ թագաւորն.
Վասն երդմանցն.
Վասն բարձակցացն.
Հրամայեաց տալ նմա.
Առաքեաց.
Գլխատեաց զՅովհաննէս.
Ի բանտի.
Բերաւ գլուխ նորա.
Սկտեղբ·
Տուաւ աղջկանն.
Տարաւ առ մայր իւր.
Մատուցեալ աշակերտքն նորա.

Բարձին զմարմինն և թաղեցին.
Եկեալ պատմեցին Յիսուսի.

Երբոր եկաւ Հերովդէսի ծնած օրը.
Հերովդիայի աղջիկը խաղաց.
Կոչունքին մէջ.
Հաճոյ եղաւ Հերովդէսին.
Ուստի երդումով խոստացաւ.
Տալ անոր ինչ որ ուզէ.
Նա ալ.
Առաջուց խրատուած.
Իւր մօրէն.
Տուր ինձի, ասաց, այս տեղ.
Ափսէի վերայ.
Յովհաննէս Մկրտչին գլուխը.
Թագաւորին սիրտը կոտրեցաւ.
Երդումներուն համար.
Հետը նստողներուն համար.
Հրամայեց որ տրուի նորա.
(Մարդ) յուղարկեց.
Յովհաննէսին գլուխը կտրեց.
Բանտին մէջ.
Բերուեցաւ նորա գլուխը.
Ափսէով.
Տրուեցաւ աղջկանը.
Տարաւ իւր մօրը.
Նորա աշակերտները քովը գնա-
ցին.
Վերուցին մարմինն ու թաղեցին.
Եկան պատմեցին Յիսուսի.

ԴԱՍ Դ.

Կրկնութիւն պատմութեան.

Ո՞ էր Հերովդէս.	Թագաւոր Հրէից կամ չորրորդապետ։
Զո՞ կապեաց.	ԶՅովհաննէս Մկրտիչ։
Ո՞ւր եդ զնա.	Ի բանտի։
Վասն է՞ր.	Վասն Հերովդիայ։
Ո՞ էր Հերովդիա.	Կին էր Փիլիպպոսի եղբօրն Հերովդի։
Զի՞նչ ասէր Յովհաննէս ցՀերովդէս վասն Հերովդիայ.	Չէ արժան քեզ ունել զդա։
Հերովդէս թշնամի՞ էր Յովհաննու.	Այո։
Զի՞նչ կամէր առնել ընդ նա.	Կամէր սպանանել զնա։
Եւ ընդէ՞ր ոչ սպանանէր.	Զի երկնչէր ի ժողովրդենէ անտի։
Ընդէ՞ր երկնչէր Հերովդէս ի ժողովրդենէն.	Զի ամենեքեան իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա։
Ե՞րբ կաքաւեաց դուստրն Հերովդիայ.	Յաւուր ծննդոցն Հերովդի։
Ո՞ւր կաքաւեաց.	Ի մէջ բազմականին։
Զիա՞րդ թուեցաւ Հերովդի.	Հաճոյ թուեցաւ։
Ո՞րպէս յայտ արար Հերովդէս զհաճութիւն իւր.	Երդմամբ խոստացաւ տալ նմա զի՛նչ եւ խնդրեսցէ։
Զի՞նչ խնդրեաց դուստրն Հերովդիայ.	Զգլուխն Յովհաննու Մկրտչի։
Ուստի՞ բերաւ նա յայն խնդիր.	Յառաջագոյն խրատեալ էր ի մօրէ իւրմէ։
Որպիսի՞ բանիւք արար զխնդիրն.	Տուր ինձ, ասէ, այսր ի վերայ սկտեղ զգլուխն Յովհաննու Մկրտչի։
Զի՞նչ արար յայնժամ թագաւորն.	Տրտմեցաւ։
Ո՞չ ետ զգլուխն.	Հրամայեաց տալ նմա։
Վասն է՞ր հրամայեաց տալ.	Վասն երդմանցն եւ բարձակցացն։

Ո՞ւր գլխատեաց Հերովդէս զՅովհաննէս.	Ի բանտի.
Ո՞րպէս բերաւ գլուխն.	Սկտեղբ.
Ո՞ւմ տուաւ.	Աղջկանն.
Աղջիկն զի՞նչ արար զգլուխն Յովհաննու.	Տարաւ առ մայրն իւր.
Զի՞նչ արարին աշակերտքն Յովհաննու.	Բարձին զմարմին նորա և թաղեցին.
Ո՞ւմ պատմեցին զայս ամենայն.	Յիսուսի.

ԵՕԹՆԵԱԿ ՉՕՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՕՐԴ

ԴԱՍ Ա·

ԲՆԱԳԻՐ·

1· Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն թագաւորի՝ որ կամեցաւ համար առնուլ ի մէջ ծառայից իւրոց· Եւ իբրեւ սկսաւ առնուլ, մատուցաւ առ նա պարտապան մի բիւր քանքարոյ·

2· Իբրեւ ոչ ունէր հատուցանել, հրամայեաց զնա վաճառել տէրն նորա, եւ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ·

1· Երկնքի թագաւորութիւնը նման է այնպիսի թագաւորի որ՝ կամեցաւ իւր ծառաներուն հետ հաշիւ տեսնել ։ Երբ որ սկսաւ հաշիւները տեսնել, մէկը բերին առջեւն՝ որ տասը հազար քանքար պարտական էր։

2· Տեսնելով որ վճարելու կարող չէ, տէրը հրամայեց որ ծախեն զինքը, կնի-

զկին նորա եւ զորդիս եւ զամենայն որ զինչ եւ ունիցի, եւ հատուցանել։

3. Եւ անկեալ ծառայն երկիրպագանէր նմա եւ ասէր. Երկայնամիտ լեր առ իս, եւ զամենայն հատուցից քեզ։ Գթացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ արձակեաց զնա, եւ զփոխն եթող նմա։

4. Եւ ելեալ ծառայն այն եգիտ զմի ի ծառայակցաց իւրոց, որ պարտէր նմա հարիւր դահեկան. եւ կալեալ զնա խեղդէր եւ ասէր. Հատո ինձ զոր պարտիսդ։

5. Արդ անկեալ ծառայակցին առ ոտս նորա՝ աղաչէր զնա եւ ասէր. Երկայնամիտ լեր առ իս եւ հատուցից քեզ. եւ նա ոչ կամէր. այլ չոգաւ արկ զնա ի բանտ՝ մինչեւ հատուսցէ զպարտսն։

6. Իբրեւ տեսին ծառայակիցքն որ ինչ եղեւն՝

կին ու զաւակները, եւ ամեն ունեցածը, եւ պարտքը վճարեն։

3. Ծառան ոտքն ընկած երկրպագութիւն կանէր ու կասէր. փոքր ինչ սպասէ, բոլոր պարտքս կըվճարեմ։ Խղճաց տէրը ծառային վերայ, թող տուաւ որ ելնէ երթայ, եւ պարտքը ներեց անոր։

4. Ծառան դուրս որ ելաւ, իւր ընկերներէն մէկը գտաւ՝ որ հարիւր դահեկան պարտք ունէր իրեն. բռնեց զինքն ու հոգին կըհանէր ու կասէր. Պարտքդ վճարէ ինձի։

5. Ընկերը ոտքն ընկաւ, կաղաչէր ու կասէր. Փոքր ինչ սպասէ, կըվճարեմ պարտքս։ Իսկ նա մտիկ չարաւ, տարաւ զինքը բանտ դրաւ՝ մինչեւ որ պարտքը վճարէ։

6. Ծառային ընկերները այս եղած բանն որ տեսան՝

տրտմեցան յոյժ, եւ եկեալ ցուցին տեառն իւրեանց զամենայն որ ինչ եղեւն։

Դ· Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն իւր եւ ասէ· Ծառայ չար, զամենայն զպարտսն թողի քեզ, վասն զի աղաչեցեր զիս· իսկ արդ ո՞չ էր պարտ եւ քեզ ողորմել ծառայակցին քում, որպէս եւ ես քեզ ողորմեցայ։ Եւ բարկացեալ տէրն նորա՝ մատնեաց զնա դահճաց, մինչեւ հատուսցէ զամենայն զպարտսն։

շատ ցաւեցան, գնացին ամեն բան տեղովը պատմեցին իրենց տիրոջը։

Դ· Այն ատեն տէրը կանչեց ծառան իր քովն ու ասաց· Անզգամ ծառայ, ես բոլոր պարտքդ թողուցի քեզի՝ զիս աղաչածիդ համար· ուրեմն պէտք չէ՞ր որ դուն եւս քու ընկերոջդ վերայ խղճայիր՝ ինչպէս որ ես քու վերադ խղճացի։ Բարկացաւ տէրը անոր ու դահիճներուն ձեռքը տուաւ, մինչեւ որ բոլոր պարտքը վճարէ։

ԴԱՍ Բ·

ԲԱՌԱՐԱՆ·

Համար· հաշիւ։
— Համարեմ· համրել։
— Համարիմ· կարծել։
Մատուցաւ· առաջ բերուեցաւ։
— Մատուցանել· առջեւը բերել։
Պարտապան· պարտք ունեցող։
Բիւր· տասը հազար։
— Բիւրք բիւրուց· հարիւր միլիոն, անհամար։

Քանքար· քսակ։
— Քանքարաթաքոյց· իւր ստակը՝ խելքը ծածկող։
Հատուցանել· վճարել։
— Հատո· վճարէ։
Վաճառել· ծախել։
— Վաճառ· ապրանք։
— Գին եւ վաճառ· առուտուր։
Երկայնամիտ լեր· քիչ մի համբերէ,

սպառէ:

— Երկայնամիտ լինել. համբերել, ըսպասել, ժամանակ տալ:

— Երկայնմտութիւն. համբերութիւն:

Գթացեալ. գթալով, խղճալով.

— Գթալ. խղճալ:

— Գթա. խղճացիր, խնայէ:

Արձակեաց. ազատ թողուց, արձակեց:

Եղիտ. գտաւ:

— Գտանել. գտնել:

Ի ծառայակցաց. ծառայ ընկերներէն:

— Ծառայակից. ի միասին ծառայութիւն անող, ընկեր:

Պարտէր. պարտական էր:

— Պարտիմ. պարտական եմ:

— Պարտ է. պէտք է:

Դահեկան. տասնոց, քսաննոց՝ արծաթ ստակ, զուրուշ:

Կալեալ. բռնած:

— Կալնուլ. բռնել:

Խեղդել. խղդել, նեղել:

Ջոքաւ. գնաց:

— Ջոքայ. գնացի:

Արկ. ձգեց, դրաւ:

— Արկանել. դնել, ձգել:

Զպարտսն. պարտքը:

Ցուցին. իմացուցին:

— Ցուցանել. ցուցընել, յայտնել, իմացընել:

Ողորմել. խղճալ:

Բարկացեալ. բարկացած, սրդողած:

Դահճաց. դահիճներու:

— Դահիճ. ճիչլաթ:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից.

Առն թագաւորի.

Որ կամեցաւ համար առնուլ.
Ի մէջ ծառայից իւրոց.
Իբրև սկսաւ առնուլ.
Մատուցաւ առ նա.

Երկնքի թագաւորութիւնը նման եղաւ, կամ նման է.

Թագաւոր մարդու այնպիսի թագաւորի.

Որ ուզեց հաշիւ տեսնել.
Իր ծառաներուն մէջ.
Երբ որ սկսաւ առնուլ.
Բերուեցաւ անոր.

Պարտապան մի բիւր քանքարոյ·	Տասը հազար քանքի պարտք ու- նեցող.
Իբրեւ ոչ ունէր հատուցանել.	Երբոր վճարելու չափ բան չունէր.
Հրամայեաց տէրն նորա.	Նորա տէրը հրամայեց.
Զնա՛ վաճառել.	Զինքը ծախել.
Զկին նորա և զորդիս վաճառել.	Նորա կինն ու որդիքը ծախել.
Զամենայն զոր ինչ և ունիցի վա- ճառել.	Ինչ որ ունի ամէնը ծախել.
Եւ հատուցանել զպարտսն.	Ու պարտքը վճարել.
Անկեալ ծառայն.	Ծառան գետինն ընկած.
Երկիրպագանէր նմա և ասէր.	Երկրպագութիւն կանէր անոր ու կասէր.
Երկայնամիտ լեր առ իս.	Համբերութեամբ ատեն տուր ինձի:
Զամենայն հատուցից քեզ.	Բոլորն ես կվճարեմ քեզի.
Գթացեալ տէր ծառային այնորիկ.	Այն ծառային տէրը խղճաց.
Արձակեաց զնա.	Ազատ թողուց զինքը.
Զփոխն եթող նմա.	Փոխը ներեց անոր.
Ելեալ ծառայն այն.	Այն ծառան ելաւ.
Եգիտ զմի ի ծառայակցաց իւրոց.	Իւր ծառայ ընկերներէն մէկը գը- տաւ.
Որ պարտէր նմա հարիւր դահեկան.	Որ պարտք ունէր նորա հարիւր դահեկան.
Կալեալ զնա խեղդէր.	Բռնեց զինքն ու կըխեղդէր.
Եւ ասէր. Հատո ինձ զոր պարտիսդ.	Ու կասէր. վճարէ ինծի ինչ որ պարտք ունիս.
Անկեալ ծառայակցին առ ոտս նորա.	Ծառայ ընկերը նորա ոտքն ընկած.
Աղաչէր զնա և ասէր	Կաղաչէր զինքն ու կասէր.
Երկայնամիտ լեր առ իս և հատու- ցից քեզ.	Ատեն տուր ինձի ու կըվճարեմ քեզի.
Եւ նա ոչ կամէր.	Իսկ նա մտիկ չըրաւ.
Չոգաւ արկ զնա ի բանտ.	Գնաց՝ բանտ դրաւ զինքը.

Մինչև հատուցէ զպարտսն․
Իսրև տեսին ծառայակիցքն որ ինչ
եղևն․
Տրտմեցան յոյժ․

Եկեալ ցուցին տեառն իւրեանց
զամենայն որ ինչ եղևն․
Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն իւր
և ասէ․
Ծառայ չար․
Զամենայն զպարտսն թողի քեզ․
Վասն զի աղաչեցեր զիս․
Իսկ արդ ո՞չ էր պարտ և քեզ
ողորմել ծառայակցին քում․
Որպէս և ես քեզ ողորմեցայ․

Բարկացեալ տէրն նորա․
Մատնեաց զնա դահճաց․

Մինչև հատուցէ զամենայն ըզ-
պարտսն․

Մինչև որ պարտքը վճարէ։
Երբոր տեսան ծառային ընկերներն
ինչ որ եղաւ։
Շատ ցաւեցան։

Եկան յայտնեցին իրենց տիրոջը
ամեն բան ինչ որ եղաւ։
Այն ատենը կանչեց զինքը տէրն
ու ասաց․
Չար ծառայ։
Բոլոր պարտքդ թողուցի քեզի։
Ինչու որ աղաչեցիր ինծի։
Ուրեմն պէտք չէ՞ր որ դուն ալ
խղճայիր ընկերոջդ վերայ։
Ինչպէս որ ես ալ քու վերադ խղճ-
ճացի։
Նորա տէրը բարկացան։
Դահճիճներուն ձեռքը տուաւ զին-
քը։
Մինչև որ վճարէ բոլոր պարտքը։

ԴԱՍ Դ.

Անողորմ ծառայութիւն.

Ո՞ւմ նմանեցուցանէ Քրիստոս
զարքայութիւն երկնից․
Զի՞նչ կամեցաւ թագաւորն․
Ո՞ մատուցաւ առ նա․
Որչափ ինչ պարտէր նա թագա-
ւորին․

Առն թագաւորի։

Համար առնուլ ի մէջ ծառայից
իւրոց․
Պարտապան մի բիւր քանքարաց։
Բիւր քանքար։

Ունէ՞ր նա այնչափ ինչ ի հատուցանել.	Ոչ ունէր։
Զի՞նչ արար տէրն նորա.	Հրամայեաց զնա վաճառել։
Եւ այլ զի՞նչ հրամայեաց վաճառել զնորա։	Զկին նորա և զորդիս և զամենայն որ զինչ և ունիցի։
Ծառայն զի՞նչ առնէր.	Անկեալ երկիրպագանէր տեառն իւրում։
Զի՞նչ ասէր ծառայն.	Երկայնամիտ լեր առ իս, և զամենայն հատուցից քեզ։
Կատարեա՞ց թագաւորն զհրաման իւր թէ ոչ.	Ոչ, քանզի գթացաւ։
Եւ ապա զի՞նչ արար.	Արձակեաց զնա։
Եւ զի՞նչ եղեն պարտքն.	Զպարտսն եթող նմա։
Զո՞ եգիտ ծառայն յելանել իւրում՝ յերեսաց տեառն իւրոյ.	Զմի ի ծառայակցաց իւրոց։
Ո՞րչափ ինչ պարտէր նա նմա.	Հարիւր դահեկան։
Ո՞րպէս վարեցաւ ընդ նմա.	Կալեալ զնա խեղդէր։
Ծառայակիցն զի՞նչ առնէր.	Անկեալ առ ոտս նորա աղաչէր զնա։
Լուա՞ւ ծառայն աղաչանացն.	Ոչ, այլ չոգաւ արկ զնա ի բանտ։
Ո՞ւր արկ զնա.	Ի բանտ։
Ցո՞րչափ ինչ ժամանակ.	Մինչև հատուսցէ զպարտսն։
Ո՞ տեսին որ ինչ եղեն.	Ծառայակիցքն։
Զի՞նչ ասացին նոքա.	Տրտմեցան յոյժ։
Ո՞ւմ ցուցին զամենայն որ ինչ եղեն.	Տեառն իւրեանց։
Ո՞րպէս խօսեցաւ տէրն ընդ ծառային.	Ծառայ չար անուանեաց զնա։
Ընդէ՞ր թողեալ էր նմա զամենայն զպարտսն.	Վասն զի աղաչեցեր զիս՝ ասէ։
Զի՞նչ պարտ էր ծառային առնել.	Ողորմել ծառայակցին իւրում։
Ո՞ւմ մատնեաց տէրն զծառայն չար.	Դահճաց։

ԵՕԹՆԵԱԿ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Նման է արքայութիւն
երկնից առն տանուտեառն,
որ ել ընդ առաւօտս ի վար-
ձու ունել մշակս յայգի
իւր։ Եւ արկ վարձս մշակա-
ցըն աւուրն դահեկան, եւ
առաքեաց զնոսա յայգի
իւր։

2. Եւ ելեալ զերրորդ
ժամու՝ ետես այլս զի կայ-
ին դատարկ ի հրապարա-
կըս, ասէ եւ ցնոսա. Եր-
թայք եւ դուք յայգի իմ,
եւ որ ինչ արժան իցէ՝ տաց
ձեզ։ Գնացին եւ նոքա։

3. Եւ դարձեալ ելեալ
զվեց ժամու եւ զինն ժա-
մու՝ արար նոյնպէս։ Եւ ըզ-
մետասաներորդ ժամու ե-
լեալ եգիտ այլս զի կային
դատարկ, եւ ասէ ցնոսա.

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Երկնքի թագաւորու-
թիւնը այն տանտիրոջ կը-
նմանի որ մէկ առաւօտ գը-
նաց՝ իր այգւոյն համար
բանւոր բռնելու։ Օրը մէկ
դահեկանի ծախս տրաւ հե-
տերն ու յուղարկեց զա-
նոնք այգին։

2. Երրորդ ժամուն ա-
տենները նորէն ելաւ, ու-
րիշ բանւորներ եւս տեսաւ
որ հրապարակներուն մէջ
պարապ կեցեր էին. Դուք
եւս գնացէք այգիս, ըսաց
անոնց, եւ ինչ որ հարկն է
կուտամ ձեզի։ Անոնք եւս
գնացին։

3. Նորէն ելաւ վեցերորդ
ժամուն ու իններորդ ժա-
մուն ատենները, եւ նոյն-
պէս ըրաւ։ Իսկ մետասա-
ներորդ ժամուն ատեններն
որ ելաւ, ուրիշ բանւորներ

Ընդէ՞ր կայք աստ զօրս ցերեկ դատարկ։

Կ. Ասեն ցնա. Զի ոչ ոք կալաւ զմեզ ի վարձու։ Ասէ ցնոսա. Երթայք եւ դուք յայգին, եւ որ ինչ արժան է առնուցուք։

գտաւ որ պարապ կեցել էին. Ինչո՞ւ համար բոլոր օրը այստեղ պարապ կեցել էք ասաց անոնց։

Կ. Պատասխան տուին թէ Մէկը չեղաւ որ զմեզ վարձէր, անոր համար։ Դուք եւս այգին գնացէք, ասաց նոցա, եւ ինչ վարձ որ պէտք է՝ կընդունիք։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Առն տանուտեառն. տանտիրոջ, տանուտէր մարդու։

— Այր տանուտէր. տանտէր մարդ։

Ել. ելաւ։

— Ելից. ելնեմ։

— Ելցուք. ելնենք։

Ընդ առաւօտս. առաւօտանց։

— Առաւօտ առնեմ. առաւօտը ելնել, կանուխ ելնել։

Ի վարձու ունել. վարձել, բռնել։

— Վարձ. քիրա։

— Վարձկան. վարձւոր, փողով վարձուած։

Մշակ. գետին բանող, բանւոր։

— Մշակեմ. գետին բանիլ։

Այգի. էգի, պաղ։

— Այգեստան. այգիներ։

Վարձս արկանեմ. վարձ տալ, վարձ խոստանալ։

Դահեկան. տասնոց, դուրուշ, Ճէյրէք, ռուպլի եւ այլն։

Ժամ. սահաթ։

— Ժամ ի ժամ. ժամէ ժամ։

— Ի ժամու. ատենին, ժամանակին։

— Ժամ առնուլ. ատեն գտնել։

Դատարկ. պարապ։

— Դատարկանամ. պարապ կենալ, աշխատանքէ դադրիլ։

Ընդէ՞ր. ինչո՞ւ, նի՞չին։

ԴԱՍ Դ.

Թարգմ. ի Գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Նման է արքայութիւն երկնից ա-
ռըն տանուտեառն.
Որ ել ընդ առաւօտս.
Ի վարձու ունել մշակս.
Յայգի իւր.
Արկ վարձս մշակացն.
Աւուրն դահեկան.
Առաքեաց զնոսա յայգի իւր.
Ելեալ զերրորդ ժամու.
Ետես այլս.
Զի կային դատարկ ի հրապարակս.

Ասէ և ցնոսա.
Երթայք և դուք յայգի իմ.
Որ ինչ արժան իցէ.
Տաց ձեզ.
Գնացին և նոքա.
Դարձեալ ելեալ.
Զվեց ժամու և զինն ժամու.

Արար նոյնպէս.
Զմետասաներորդ ժամու ելեալ.
Եգիտ այլս զի կային դատարկ.
Ասէ և ցնոսա.
Ընդէ՞ր կայք աստ.
Զօրս ցերեկ.

Ասեն ցնա.

Երկնքի թագաւորութիւնը նման է
տանուտէր մարդու,
Որ ելաւ առաւօտը,
Բանուորներ բռնել,
Իւր այգիին համար,
Բանուորներուն վարձ խոստացաւ,
Օրը մէկ դահեկան,
Յուղարկեց զանոնք իւր այգին,
Երրորդ ժամին ատենները ելաւ,
Տեսաւ ուրիշներ,
Որ պարապ կեցեր էին հրապարակ-
ներուն մէջ,
Ասաց նոցա ևս,
Գնացէք դուք ևս իմ այգիս,
Ինչ որ պէտք է, ինչ որ կարժէ,
Կուտամ ձեզի,
Գնացին անոնք ևս,
Նորէն ելաւ,
Վեցերորդ ժամուն ու իններորդ
ժամուն ատենները,
Նոյնպէս արաւ,
Մետասաներորդ ժամուն ելաւ,
Ուրիշ պարապ կեցողներ գտաւ,
Ասաց նոցա ևս,
Ինչո՞ւ կեցեր էք այստեղ,
Բոլոր օրը, առաւօտէ մինչև իրի-
կուն,
Ասին անոր,

Զի՞ ոչ ոք կալաւ զմեզ ի վարձու.	Վասն զի ոչ ոք չբռնեց զմեզ վարձով։
Ասէ ցնոսա.	Ասաց նոցա։
Երթայք և դուք յայգին.	Գնացէք դուք ես այգին։
Որ ինչ արժան է առնուցուք.	Ինչ որ պէտք է կառնուք։

ԴԱՍ Դ.

Կլէ—ւէ—ն զրո—յաթր—ւէ—ան.

Ո՞ւմ նման է արքայութիւն երկնից.	Առն տանուտեառն։
Ո՞ւր ել տանուտէրն.	Ի հրապարակս։
Վասն է՞ր ել ի հրապարակս.	Ի վարձու ունել մշակս յայգի իւր։
Ե՞րբ ել տանուտէրն.	Ընդ առաւօտս։
Ո՞րքան վարձս արկ մշակացն.	Աւուրն դահեկան։
Յո՞ առաքեաց զնոսա.	Յայգի իւր։
Յորո՞ւմ ժամու ել դարձեալ.	Զերրորդ ժամու։
Զի՞նչ ետես.	Ետես այլս զի կային դատարկ։
Ո՞ւր կային մշակքն դատարկք.	Ի հրապարակս։
Զի՞նչ ասաց ցնոսա տանուտէրն.	Երթայք և դուք յայգի իմ։
Ո՞յր էր այգին.	Տանուտեառնն։
Զի՞նչ խոստացաւ տալ նոցա.	Որ ինչ արժանն իցէ։
Մշակքն զի՞նչ արարին.	Գնացին և նոքա յայգին։
Քանի՞ցս անգամ ել տանուտէրն ի վարձու ունել մշակս.	Հնգիցս, այսինքն ընդ առաւօտս, զերրորդ ժամու, զվեց ժամու, զինն ժամու, և զմետասաներորդ ժամու։
Ելի՞ւ ըդք և զմետասաներորդ ժամու.	Այո, եգիտ այլս զի կային դատարկ։
Զի՞նչ ասաց ցնոսա.	Ընդէ՞ր կայք աստ զօրս ցերեկ դատարկք։
Զի՞նչ պատասխանեցին մշակքն.	Զի ոչ ոք կալաւ, ասեն, զմեզ ի վարձու։

ԵՕԹՆԵԱԿ ՎԵՑՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, ասէ տէր այգւոյն ցըգործաւորս իւր. Կոչեա զմշակսն եւ տուր նոցա վարձս՝ սկսեալ ի յետնոցն մինչեւ ցառաջինսն։

2. Իբրեւ եկին որք զմետասաներորդ ժամուն, առին մէն մի դահեկան. եկեալ եւ առաջինքն՝ համարէին թէ աւելի առնուցուն, եւ առին մէն մի դահեկան եւ նոքա։

3. Իբրեւ առին, տրտընջէին զտանուտերանէն եւ ասէին, թէ Դոքա յետինքդ մի ժամ գործեցին, եւ հասարակորդս մեզ արարեր զդոսա, որ զծանրութիւն աւուրն բարձաք եւ ըզտօթ։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Իրիկուն որ եղաւ, այգւոյն տէրն ասաց գաւառապետին՝ թէ Բանուորները կանչէ ու իրենց վարձերը վճարէ՝ ետքիններէն մինչեւ առաջինները։

2. Մետասաներորդ ժամուն առեններ բանուածներն որ եկան՝ մէկ մէկ դահեկան առին. Առաջինները երբ որ եկան՝ մտքերնին դըրած էին թէ աւելի բան պիտի առնուն. Նոքա եւս առին մէկ մէկ դահեկան։

3. Սկսան տանտիրոջ դէմ գանգատիլ ու ասել թէ Այդ ետքինները մէկ ժամ միայն բանեցան, ու դոքա եւս մեզի հաւասար արիր որ բոլոր օրուան ծանրութիւնն ու տաքը քաշեցինք։

4. Նա պատասխանի ետ միում ի նոցանէ եւ ասէ. Ընկեր, չզրկեմ զքեզ. ո՞չ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս. առ զքոյդ եւ երթ։

5. Եթէ կամիմ յետնոցս տալ՝ որպէս եւ քեզ, եթէ չիցէ՞ ինձ իշխանութիւն յիմսս առնել զի՞նչ եւ կամիմ. կամ թէ ակն քո չար է, զի ես առատ եմ։

6. Այսպէս եղիցին յետինք՝ առաջինք, եւ առաջինք յետինք. զի բազումք են կոչեցեալք, եւ սակաւք են ընտրեալք։

4. Իսկ նա պատասխան տուաւ նոցանէ մէկուն ու ասաց. Ընկեր, ես քեզի զրկանք չեմ աներ. դուն մէկ դահեկանի ծախս չըրի՞ր ինձի հետ. առ քուկինըդ ու գնա բանդ։

5. Ես թէ որ քեզի տըւածիս պէս կուզեմ տալ այս ետքիններուն, միթէ իշխանութիւն չունի՞մ իմ բանէրուս վրայ՝ ուզածս ընելու. կամ թէ պիտի ասեմ որ քու արածդ նախանձ է որ ես ինչո՞ւ համար այսպէս առատաձեռն եմ։

6. Ահա այս կերպով ետքիններ կան որ առաջին պիտի ըլլին, առաջիններ եւս կան որ ետ պիտի մընան. վասն զի կանչուածները շատ են, իսկ ընտրուածները քիչ։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Երեկոյ. իրիկուն:
— Ընդ երեկս. իրիկուան դէմ:
— Ընդ երեկոյս, իրիկունները:
— Ցերեկոյէ. առջի իրիկուընէ:
Գաւառապետ. հազարապետ, մառա-
կարար:
Սկսեալ, սկսած, սկսելով:
— Սկսանիմ. սկսիլ:
Ի յետնոցն. ետքիններէն:
— Ցետին. վերջին, ետքի:
— Ցետ այնորիկ. անկէց ետքը:
Մէն մի. մէկ մէկ, մէյմէկ:
Համարէին. կկարծէին, մտքերնին
դրած էին:
— Համարել. կարծել, միտքը դնել:
Տրտնջել. գանգատիլ, տժգոհալ:
— Տրտունջ. գանգատ, տժգոհութիւն:
Գործել. բանիլ, աշխատիլ:
— Գործաւոր. բանւոր, աշխատող:
Հասարակորդ. հաւասար:
Բարձաք. վերուցինք, քաշեցինք:
— Բառնալ. վերցընել, քաշել:
— Բարձի. վերուցի:
— Բառնալ Թողուլ. երեսի վերայ
ձգել:
Տօթ. տաքութիւն:
Զրկել. զրկանք անել, վնաս հասցընել:
Սակ արկեր. ծախս արիր:
— Սակ արկանել. ծախս անել:
Երթ. գնա:
Ակն. աչք:
— Ակն դնել. աչք ձգել:
— Ընդ ակամբ հայել. ծուռ աչքով
նայիլ:
— Ցականէ յանուանէ. տեղով ա-
նունով:
— Առ ականէ. խաթեր համար:
Ցիմս. իմ բաներուս մէջ:
Առատ. առատաձեռն,
Կոչեցեալք. կանչուածներ:
— Կոչեմ. կանչել, հրաւիրել, անուն
դնել:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի Գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Իբրև երեկոյ եղև.
Ասէ տէր այգւոյն ցգաւառապետ
իւր.

Երբ որ իրիկուն եղաւ.
Ասաց այգւոյն տէրը իւր գաւառա-
պետին.

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Կոչեա զմշակսն.	Կանչէ բանւորները.
Տուր նոցա վարձս.	Տուր անոնց վարձ.
Սկսեալ ի յետնոցն.	Սկսելով ետքիններէն.
Մինչև ցառաջինսն.	Մինչև առաջինները.
Իբրև եկին որք զմետասաներորդ ժամուն.	Երբ որ եկան նոքա որ մետասաներորդ ժամուն ատենները վարձուեր էին.
Առին մէն մի դահեկան.	Առին մէկ մէկ դահեկան.
Եկեալ և առաջինքն.	Եկան առաջինները ևս.
Համարէին թէ աւելի առնուցուն.	Կարծէին թէ աւելի պիտի առնուն.
Առին մէն մի դահեկան և նոքա.	Մէկմէկ դահեկան առին անոնք ևս.
Իբրև առին.	Երբ որ առին.
Տրտնջէին զտանուտեառնէն և ասէին.	Կգանգատէին տանտիրոջը դէմ ու կասէին.
Դոքա յետինքդ մի ժամ գործեցին.	Այդ ետքինները մէկ ժամ բանեցան.
Հաւասարակորդս մեզ արարեր զդոսա.	Մեզի հաւասար ըրիր զանոնք.
Որ զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զտօթ.	Որ օրուան ծանրութիւնն ու տաքը քաշեցինք.
Նա պատասխանի ետ միում ի նոցանէ և ասէ.	Նա պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն ու ասաց.
Ընկեր, չզրկեմ զքեզ.	Եղբայր, քեզի զրկանք չեմ աներ.
Ո՞չ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս.	Մէկ դահեկանի ծախս չարի՞ր ինձի հետ.
Ա՛ռ զքոյդ և երթ.	Ա՛ռ քուկդ ու գնա.
Եթէ կամիմ յետնոցս տալ որպէս և քեզ.	Թէ որ կուզեմ այս ետքիններուն տալ ինչպէս քեզի.

Եթէ չիցէ՞ ինձ իշխանութիւն
յիմս առնել զինչ և կամիմ։

Կամ թէ ակն քո չար է.
Զի ես առատ եմ.
Այսպէս եղիցին յետինք առաջինք,
և առաջինք յետինք.

Զի բազումք են կոչեցեալք.
Սակաւք են ընտրեալք.

Մի՛թէ իշխանութիւն չունի՞մ իմ
բաներուս վերայ ինչ որ կուզեմ
անելու։
Կամ թէ քու աչքդ չար է։
Որ ես այսպէս առատաձեռն եմ։
Այսպէս պիտի լինին ետքինները
առաջին, և առաջինները ետ-
քին։
Վասն զի շատը կանչուած են։
Քիչը ընտրուած են։

ԴԱՍ Դ.

Կրկնութիւն զրուցատրութեան.

Ե՞րբ ետաց տէր այգւոյն կոչել
զմշակսն.
Յո՞ ետաց կոչել զմշակսն.
Ընդէ՞ր կոչեաց զմշակսն.
Որպիսի՞ կարգաւ ետաց տալ նո-
ցա վարձս.
Ո՞վք եկին նախ առնուլ զվարձս.
Ո՞րչափ ինչ առին նոքա.
Առաջինքն յի՞նչ միտս էին.
Եւ ո՞րչափ ինչ առին նոքա։

Զի՞նչ ասացին առաջինքն յոր-
ժամ առին զվարձս իւրեանց.
Վասն է՞ր տրտնջեցին.

Ո՞րչափ ինչ ժամանակ գործեալ
էին յետինքն.

Իբրև երեկոյ եղև։

Յգաւառապետ իւր։
Տալ նոցա վարձս։
Սկսեալ ի յետնոցն մինչև ցառա-
ջինսն։
Որք զմետասաներորդ ժամուն։
Մէն մի դահեկան։
Համարէին թէ աւելի առնուցուն։
Եւ նոքա ևս առին մէն մի դա-
հեկան։
Տրտնջեցին զտանուտեառնէն։

Զի հաւասարակորդս նոցա արար
զյետինսն։
Մի ժամ։

Առաջնոյն վաստակք ի՞ւ առաւել էին.
Տանուտէրն ո՞ւմ ետ պատասխանի.
Զի՞նչ կոչեաց զնա.
Զո՞ր հարցումն արար առ նա.

Եւ զի՞նչ հրամայեաց նմա.
Յետնոյն ո՞րպէս կամեցաւ տալ.
Ո՞ր իշխանութիւն է տանուտեառն.
Որպիսի՞ աչաց տանուտէրն զակն տրտնջող մշակին.
Ընդէ՞ր չարակնէր մշակն.
Ո՞յք իցեն բազումք.
Եւ ո՞յք սակաւք.

Այնու զի զծանրութիւն աւուրն բարձին և զտօթ.
Միում ի նոցանէ.
Ընկեր.
Ո՞չ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս.
Առնուլ զիւրն և երթալ.
Որպէս և առաջնոյն.
Առնել յիւրում զինչ և կամիցի.
Զար.

Զի տանուտէրն առատ էր.
Կոչեցեալքն.
Ընտրեալքն.

ԵՕԹՆԵԱԿ ԵՕԹՆԵՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Յիսուս մտեալ շրջէր ընդ Երիքով. եւ ահա այր մի անուն կոչեցեալ Զակքէոս, եւ նա էր մաքսապետ, եւ ինքն մեծատուն, խնդրէր տեսանել ¿թէ ո՛վ իցէ Յիսուս, եւ ոչ կարէր ի բազմութենէն, զի կարճ էր հասակաւ:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Յիսուս Երիքով (քաղաքը) մտաւ ու կքալէր: Անդիէն Զակքէոս անունով մարդուն մէկը, որ մաքսապետ էր, ինքն եւս հարուստ մարդ, ետեւէ էր տեսնելու թէ արդեօք ո՛վ է Յիսուս, բայց ժողովրդեան շատուր եղածէն՝ չէր կրնար, վասն զի հասակը կարճ էր:

2. Եւ ընթացեալ յառաջըս՝ ել ի ժանտաթզենին զի տեսանիցէ զնա. քանզի ընդ այն իսկ անցանելոց էր։

3. Իբրեւ եկն ի տեղին՝ հայեցաւ ի վեր Յիսուս եւ ասէ ցնա. Զակքէ, փութա էջ այտի, զի այսօր ի տան քում արժան է ինձ ագանել։

4. Փութացաւ եւ էջ եւ ընկալաւ զնա ուրախութեամբ։ Իբրեւ տեսին ամենեքին՝ տրտնջեցին եւ ասէին թէ Առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել։

5. Եկն եկաց Զակքէոս եւ ասէ ցՏէր. Տէր, ահա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց, եւ եթէ զոք զրկեցի՝ հատուցից չորեքկին։

6. Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Այսօր եղեւ փրկութիւն տանս այսմիկ. քանզի եւ սա որդի Աբրահամու է. զի եկն Որդի մարդոյ խնդրել

2. Առաջ վազեց, ժանտաթզենիին վերայ ելաւ որ տեսնէ, որովհետեւ անցնելու տեղն անկէց էր։

3. Այն տեղն որ եկաւ Յիսուս՝ վեր նայեցաւ ու ասաց իրեն. Զակքէոս, շուտ արա իջիր ադկից, վասն զի պէտք է որ ես այսօր քու տունդ իջեւանիմ։

4. Արտորաց իջաւ եւ ուրախութեամբ ընդունեցաւ զինքը։ Տեսնողները ամէնքն եւս սկսան գանգատիլ եւ ասել որ մեղաւոր մարդու տունն իջաւ։

5. Զակքէոս եկաւ կեցաւ (Յիսուսի առջեւն) ու ասաց. Տէր, ահա ունեցածիս կէսը կուտամ աղքատներուն, ու թէ որ մէկուն զրկանք արեր եմ՝ քառապատիկը կըվճարեմ։

6. Յիսուս պատասխան տուաւ թէ Այս տունը այսօր փրկութեան հասաւ. վասն զի սա եւս Աբրահամու որդի է. վասն զի Քրիս-

եւ կեցուցանել զկորուսեա-լըն։ տոս եկած է որ կորսուած-ները գտնէ ու ապրեցընէ։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Տրչէր. կքալէր։
— Տրչիմ. քալել, ման գալ, ժռւռ գալ։
Մաքսապետ. մաքսատան մեծը, մաքսաւորներու գլուխ։
— Մաքս. կէօմրիւկ։
— Մաքսաւոր. կէօմիւկճիւ։
Խնդրել. ուզել, ետեւէ լինել։
Բազմութիւն. շատ ժողովուրդ։
Կարճ. զիսաա։
— կարճ ի կարճոյ. կարճ խօսքով։
— կարճել. զադրեցընել։
Հասակ, մեծութիւն, պօյ։
— Հասակակից։ տարեկից։
Ընթացեալ. վազելով։
— Ընթանալ. վազել։
— Ընթացք. վազուածք։
— Ընթացարան. վազելու տեղ։
— Ընթացակից. մէկտեղ վազող։
Ժանտաթզենի. վայրի թզենի։
— Ժանտ. չար, գէշ։
— Ժանտաթուզ. վայրի թուզ։
Հայեցեալ. նայելով։
— Հայել. նայիլ։
— Հայեցուած. նայուածք։
Փութա. շուտ արա։
— Փութամ. արտորալ, շուտ անել։
— Փոյթ. ջանք. շուտ անող, լուսա։
— Փոյթ ընդ փոյթ. շուտով, շուտ շուտ։
— Փութանակի. շուտ շուտ։
Ագանել. իջնալ. հանգչիլ, տեղ մը կենալ։.
— Առ աւն. մարդու քով։
Լուծանել. քակել. իջնալ, տեղ մը դադրիլ իջեւանիլ։
Ընչից իմոց. ստացուածքիս.
— Ինչք. ստացուածք, հարստութիւն։
Զրկեցի. զրկանք արի։
Հատուցից. կվճարեմ։
— Հատուցումն. վճարք։
Զորեքկին. չորս անգամ աւելի։
— Զորեքին. չորան ալ։
— Զորեքտասան. տասնըչորս։
— Զորեքօրեայ. չորս օրուան։
Զորիցս. չորս անգամ։
Փրկութիւն. ազատութիւն, գերութենէ ազատիլը։
Փրկիչ. ազատող։
Խնդրել. փնտռել ու գտնել։

կեցուցանել. կեանք տալ, ապրեցնել:
— կեցո. կեանք տուր, ապրեցուր:
կորուսեալ. կորսուած:

— կորնչիմ. կորսուիլ:
— կորուսանեմ. կորսընել:
— կորուստ. կորսուիլը, կորսուած բան:

ԴԱՍ Գ.

Թարգմ. ի գրոց լեզուէ ի ռամկականն.

Յիսուս մտեալ շրջէր ընդ Երիքով.	Յիսուս մտաւ ու կը քալէր Երիքովի մէջ.
Եւ ահա այր մի.	Եւ ահա մարդ մը.
Անուն կոչեցեալ Զակքէոս.	Զակքէոս անունով.
Նա էր մաքսապետ.	Նա մաքսապետ էր.
Ինքն էր մեծատուն.	Ինքը հարուստ էր.
Խնդրէր տեսանել թէ ո՞վ իցէ Յիսուս.	Կուզէր տեսնել թէ ո՞վ է Յիսուս.
Ոչ կարէր ի բազմութենէն.	Չէր կրնար՝ ժողովրդեան շատութենէն.
Զի կարճ էր հասակաւ.	Վասն զի հասակը կարճ էր.
Ընթացեալ յառաջ.	Առաջ վազեց.
Ել ի ժանտաթզենին.	Ժանտաթզենիին վերայ ելաւ.
Զի տեսանիցէ զնա.	Որ տեսնէ զինքը.
Քանզի ընդ այն խաղ անցանելոց էր.	Վասն զի անկից պիտի անցնէր.
Իբրև եկն ի տեղին.	Երբոր եկաւ այն տեղը.
Հայեցաւ ի վեր Յիսուս և ասէ ցնա.	Վեր նայեցաւ Յիսուս ու ասաց անոր.
Զակքէ, փութա էջ այտի.	Զակքէոս շուտ արա իջիր անկէց.
Զի այսօր ի տան քում արժան է ինձ ագանել.	Վասն զի այսօր պէտք է որ քու տունդ իջևանիմ.
Փութացաւ և էջ.	Արտորաց ու իջաւ.

Ընկալաւ զնա ուրախութեամբ։

Իբրև տեսին ամենեքին.
Տրտնջէին և ասէին.
Առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել.
Եկն եկաց Զակքէոս և ասէ ցՏէր.

Տէր, ահա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց.
Եւ եթէ զոք զրկեցի՝ հատուցից չորեքկին.
Եւ ասէ ցնա Յիսուս.
Այսօր եղև փրկութիւն տանս այսմիկ.
Քանզի և սա որդի Աբրահամու է.

Զի եկն Որդի մարդոյ խնդրել և կեցուցանել զկորուսեալն։

Ընդունեցաւ զինքը ուրախութեամբ։
Երբոր ամենքն ալ տեսան։
Կգանգատէին ու կասէին։
Մեղաւոր մարդու տուն մտաւ իջևանելու։
Եկաւ կանգնեցաւ Զակքէոսն ու ասաց Յիսուսի։
Տէր, ահա ստացուածքիս կէսը կուտամ աղքատներուն։
Եւ թէ որ մէկուն զրկանք արի, քառապատիկը կվճարեմ։
Ասաց անոր Յիսուս։
Այս տունը այսօր փրկութեան հասաւ։
Վասն զի սա ալ Աբրահամու որդին է։
Վասն զի Որդին մարդոյ (Քրիստոս) եկաւ որ կորսուածը փնտռէ գտնէ ու ապրեցնէ։

ԴԱՍ Ե.

Կրկնութիւն հարցափորձութեան.

Ո՞ր մտեալ շրջէր Յիսուս.
Զի՞նչ էր Երիքով.
Զի՞նչ արուեստ էր Զակքէի.
Աղքա՞տ ոք էր թէ մեծատուն.
Զի՞նչ խնդրէր.

Ընդէ՞ր ոչ կարէր տեսանել.

Յերիքով.
Քաղաք էր ի Հրէաստան։
Մաքսապետ էր նա։
Մեծատուն էր։
Խնդրէր տեսանել թէ ո՞վ իցէ Յիսուս.
Զի բազմութիւն յոյժ էր ժողո-

Զի՞նչ արար Զակքէոս՝ զի տեսանիցէ զՅիսուս։

Ընդէ՞ր ել ի ժանտաթզենին։

Զի՞նչ արար Յիսուս։

Եւ զի՞նչ ասաց ցԶակքէոս։

Ո՞ւր կամեցաւ Յիսուս ագանել յայնմ աւուր։

Զի՞նչ արար Զակքէոս։

Զիա՞րդ ընկալաւ Զակքէոս զՅիսուս։

Ո՞րպէս խօսեցաւ Զակքէոս ընդ Յիսուսի։

Զի՞նչ ասաց ցՅիսուս։

Ընդէ՞ր զկէս ընչիցն միայն կամէր տալ։

Իսկ զզրկանսն ո՞րպէս հատուց։

Զիա՞րդ ասաց զայն։

Զո՞ր փոխարէնս ընկալաւ Զակքէոս ի գործին իւրում։

Ո՞ր որդի ասաց Քրիստոս զԶակքէոս։

Է՞ր վասն եկն Որդին մարդոյ, այսինքն Յիսուս։

վրդեանն, և ինքն կարճէր հասակաւ։

Ընթացաւ յառաջս և ել ի ժանտաթզենին,

Քանզի ընդ այն խոյ անցանելոց էր Յիսուս։

Իբրև եկն ի տեղին՝ հայեցաւ ի վեր։

Զակքէ, փութա էջ այտի։

Ի տանն Զակքէի։

Փութացաւ և էջ և ընկալաւ զնա։

Ուրախութեամբ։

Եկն եկաց առաջի Նորա և ասէ։

Տէր, ահա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց։

Զի ոչ ի զրկանաց ստացեալ էր զինչսն։

Չորեքկին։

Եթէ զոք զրկեցի՝ հատուցից չորեքկին։

Զայն՝ զի փրկութիւն եղև տան Նորա յաւուր յայնմիկ։

Աբրահամու։

Խնդրել և կեցուցանել զկորուսեալն։

ԵՕԹՆԵԱԿ ՈՒԹՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ. զի հաճեցաւ Հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն։

2. Վաճառեցէք զինչս ձեր եւ տուք ողորմութիւն, եւ արարէք ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, գանձ անպակաս յերկինս՝ ուր ոչ գող մերձենայ եւ ոչ ցեց ապականէ. զի ուր գանձն ձեր է՝ անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին։

3. Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս, եւ ճրագունք լուցեալք, եւ դուք նմանողք մարդկան որ ակն ունիցին տեառն իւրեանց՝ թէ ե՞րբ դառնայցէ ի հարսանեաց. զի յորժամ գայ-

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Մի՛ վախնար, փոքրիկ հօտ (ոչխարներու «ի—ըէ—»), վասն զի ձեր Հայրը կամեցաւ որ թագաւորութիւն տայ ձեզ։

2. Ծախեցէք ձեր ստացուածքն ու ողորմութեան տեղ տուէք. չհնանալու քսակներ պատրաստեցէք, չպակսելու գանձ ժողվեցէք երկինքը՝ ուր ոչ գող կմօտենայ եւ ոչ ցեցը կուտէ կապականէ։ Ձեր գանձը ո՛ւր է նէ՝ ձեր սիրտն եւս անդ կլինի։

3. Ձեր գօտիները մէջքերնիդ ձիգ կապուած լինին, ձեր ճրագներն եւս վառ լինին. դուք այն մարդկանց նմանեցէք որ կըսպասեն թէ արդեօք իրենց տէրը ե՞րբ պիտի դառնայ գայ

ցէ եւ բախիցէ՝ վաղվաղակի բանայցեն նմա։

4. Երանի՛ իցէ ծառայիցըն այնոցիկ՝ զորս եկեալ տէրն գտցէ արթունս. ամէն ասեմ ձեզ, զի գօտի ընդ մէջ ածցէ, եւ բազմեցուսցէ զնոսա, եւ անցեալ պաշտեսցէ զնոսա։ Եւ եթէ յերկրորդ կամ յերրորդ պահու եկեսցէ եւ գտցէ այնպէս, երանելի են ծառայքն այնոքիկ։

5. Բայց զայն գիտասջիք. եթէ գիտէր տանուտէրն յորում ժամու գող գայ, հսկէր եւ չտայր թոյլ ական հատանել ի տան իւրում։ Եւ դուք եղերուք պատրաստք, զի յորում ժամու ոչ կարծիցէք՝ գայ Որդի մարդոյ։

հարսնիքէն, այնպէս որ եկած դուռը զարկածին պէս՝ բանան։

4. Երանի այն ծառաներուն՝ թէ որ տէրը գայ ու արթուն գտնէ զիրենք. իրաւ կասեմ ձեզի, մէջքը գօտի կըկապէ, զանոնք կընստեցընէ, եւ ինքը կելնէ նոցա ծառայութիւն անելու։ Եւ թէ երկրորդ պահուն (այսինքն կէս գիշերուն կամ լուսոյ դէմ) գայ եւ այնպէս գտնէ, երանելի են այն ծառաները։

5. Բայց այս եւս գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար թէ գողը ո՛ր ժամուն կուգայ, արթուն կկենար ու չէր թողուր որ իւր տանը պատը ծակեն։ Դուք եւս պատրաստ եղիք. վասն զի ո՛ր ժամուն որ չէք կարծեր՝ ա՛յն ատեն կուգայ Որդին մարդոյ։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Մի երկնչիր. մի՛ վախնար։
— Երկնչիմ. վախնալ։
— Երկիւղ. վախ։
— Երկիւղած. վախկոտ, աստուածավախ։
— Երկչոտ. վախկոտ, վատ։
Հօտ. ոչխարներու բազմութիւն. սիւրիւ։
— Հօտապետ. մեծ հովիւ։
Հաճեցաւ. կամեցաւ, յօժարեցաւ։
— Հաճիմ. յօժարիլ։
— Հաճոյ. սրտին ուզածը։
— Հաճոյք. հաճութիւն, կամք, քէֆ։
Քսակ. քէսէ։
Հնանալ. հիննալ։
— Հնախօսութիւն. հին պատմութիւն։
— Հնութիք. հին բաներ։
Գանձ. խազնէ։
— Գանձապետ. գանձի պահապան։
— Գանձարան. գանձ պահելու տեղ։
— Գանձել. գանձ ժողվել ու պահել։
Անպակաս. չպակսող, չկորսուող։
Մերձենայ. կմօտենայ։
— Մերձենամ. մօտենալ, ղըպչիլ։
Ցեց. կիւյ։
— Ցեցակեր. ցեց կերած։
Ապականել. աւրել, փճացընել։
— Ապականութիւն. աւերութիւն, աղտեղութիւն, չարութիւն։
Գօտի. գուշագ։
— Գօտի ընդ մէջ ածել. մէջքը գօտի կապել։
— Գօտեպինդ. մէջքը գօտի կապած։
Պնդեալ. ծիգ կապած։
— Պնդել. ծիգ կապել։
Մէջ. մէջք, պէլ։
— Ընդ մէջս. մէջքը։
— Մէջ գիշերոյ. կէս գիշեր։
— Ընդ մէջ. մէջտեղէն։
— Ի միջի. մէջը, մէջտեղը։
— Միջաբեկ. մէջքը կոտրած, սիրտը կոտրած։
Ճրագունք. ճրագներ։
— Ճրագ. մում։
— Ճրագալոյց. ճրագ վառելը։
— Ճրագարան. աշտանակ, շամտան։
Լուցեալ. վառած։
— Լուցանել. վառել։
— Լուցկի. վառելու բան, աբեթ. գավ։
Ակն ունիցին. սպասեն։
— Ակն ունիմ. յուսով սպասել։
— Ակնկալութիւն. յոյս։
Դառնայցէ. պիտի դառնայ։
— Դարձցի. կդառնայ, պիտի դառ-

Նայ։
— Դարձ առնել. դառնալ։
Ի հարսանեաց. հարսնիքէն։
— Հարսանիք. հարսնիք։
Բախիցէ. զարնէ։
— Բախել. զարնել, դուռը զարնել։
— Բաբախել. ստէպ զարնել, դող-
դղալ։
Վաղվաղակի. շուտ մը, մէկէն ի մէկ։
Բանայցեն. բանան։
— Բացցին, բացուին։
Բազմեցուսցէ. կընստեցընէ։
— Բազմեցուցանել. նստեցընել։
— Բազմել. նստել։
— Բազմոց. նստարան, մինտէր։
Պաշտիցէ. կծառայէ։
— Պաշտել. ծառայել։
— Պաշտօն. ծառայութիւն։
— Պաշտօնեայ. ծառայ։
Պահ. երեք ժամու միջոց.
— Երկրորդ պահ. կէս գիշերէն երեք
ժամ ետքը։
— Պահք. պաք, պաս։
Հսկէր. արթուն կկենար.
— Հսկել. արթուն կենալ։
— Հսկող. արթուն կեցող։
— Հսկումն. գիշերը քուն չլինելը։
Ջտայր թոյլ. թող չէր տար։
— Թոյլ տալ. թող տալ, թողուլ։
Ական հատանել. պատը ծակել։
— Ական. պատի ծակ. լաղըմ։
— Կարծիցէք. կարծիք անէք։

ԴԱՍ Գ.

Թուղթ ի Գրոց Սրբոց ի [illegible].

Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ.
Հայր ձեր հաճեցաւ.
Հաճեցաւ տալ ձեզ.
Տալ ձեզ զարքայութիւն.
Վաճառեցէք զինչս ձեր.
Տուք ողորմութիւն.
Արարէք ձեզ քսակս առանց հը-
նանալոյ.
Գանձ անպակաս.
Յերկինս.
Ուր գող ոչ մերձենայ.

Մի՛ վախնար, փոքրիկ հօտ.
Ձեր Հայրը յօժարեցաւ.
Յօժարեցաւ տալ ձեզի.
Թագաւորութիւն տալ ձեզի.
Ծախեցէք ձեր ստացուածքը.
Ողորմութիւն տուէք.
Այնպիսի քսակներ շինեցէք ձեզի
որ չեն հիննար.
Չպակսելու գանձ.
Երկինքը.
Ուր որ գող չմօտենար.

Ո՛ւր ցեց ոչ ապականէ.
Ուր գանձն ձեր է.
Անդ և սիրտք ձեր եղիցին.
Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս.
Եղիցին ճրագունք ձեր լուցեալք.
Նմանողք եղերուք մարդկան.
Որ ակն ունիցին տեառն իւրեանց.
Թէ ե՛րբ դառնայցէ ի հարսանեաց.
Ցորժամ գայցէ և բախիցէ.
Վաղվաղակի բանայցեն նմա.
Երանի իցէ ծառայիցն այնոցիկ,
Զորս եկեալ տէրն գտցէ արթունս.
Ամէն ասեմ ձեզ.
Գօտի ընդ մէջ ածցէ.
Բազմեցուսցէ զնոսա.
Անցեալ պաշտիցէ զնոսա.
Եթէ յերկրորդ կամ յերրորդ պահու եկեսցէ.
Եթէ գտցէ այնպէս.
Երանելի են ծառայքն այնոքիկ.
Զայն գիտասջիք.
Եթէ գիտէր տանուտէրն.
Ցորո՛ւմ պահու գող գայ.
Հսկէր տանուտէրն.
Չտայր թողլ ական հատանել.
Ի տան իւրում.
Եւ դուք եղերուք պատրաստք.
Ցորում ժամու ոչ կարծիցէք.
Գայ Որդի մարդոյ.

Ուր որ ցեցը չփճացներ.
Ձեր գանձը ուր որ է.
Ձեր սրտերն ալ այն տեղը կլինին.
Ձեր գօտիները մէջքերդ կապուած լինին.
Ձեր ճրագները վառ լինին.
Նման եղէք այնպիսի մարդկանց.
Որ սպասեն իրենց տիրոջը.
Թէ ե՛րբ պիտի դառնայ հարսնիքէն.
Երբ որ գայ ու դուռը զարնէ.
Շուտ մը դուռը բանան անոր.
Երանի կլինի այն ծառաներուն.
Զորս տէրն որ գայ՝ արթուն գտնէ.
Իրաւ կասեմ ձեզի.
Մէջքը գօտի կկապէ.
Կընստեցընէ զանոնք.
Ոտք կելնէ կծառայէ նոցա.
Թէ որ երկրորդ կամ երրորդ պահուն գայ.
Եթէ այնպէս գտնէ.
Այն ծառաները երանելի են.
Այն բանը լաւ գիտցէք.
Թէ որ տանուտէրն գիտնար.
Ո՛ր ատեն կուգայ գողը.
Տանուտէրը արթուն կկենար.
Չէր թողուր որ պատը ծակէ.
Իրեն տանը մէջ.
Դուք ալ պատրաստ եղէք.
Ձեր կարծիք չըրած ատենը.
Կուգայ Որդին մարդոյ.

ԴԱՍ Դ.

Կրօ—նէ—ն ըն—թա—ցը—ու—թե—ան.

Որպիսի՞ անուանեաց Տէր զՀօր իւր.	Փրկիչ։
Զի՞նչ էր զոր փրկիչն անուանեաց.	ԶՀօր իւր։
Զի՞նչ ասէ ցՀօրն փրկիչ.	Մի՛ երկնչիր։
Ո՞ հաճեցաւ տալ մեզ զարքայութիւն.	Հայր մեր։
Զի՞նչ հաճեցաւ տալ մեզ.	Զարքայութիւն։
Զի՞նչ պարտիմք վաճառել.	Զինչս մեր։
Եւ զի՞նչ առնել զնովքն.	Տալ ողորմութիւն։
Որպիսի՞ քսակս պարտիմք առնել.	Քսակս առանց հնանալոյ։
Ո՞ւր պարտի լինել գանձն մեր.	Յերկինս։
Որպիսի՞ գանձ.	Անպակաս։
Զիա՞րդ անպակաս մնայ գանձն յերկինս.	Զի ոչ գող մերձենայ անդր, և ոչ ցեց ապականէ։
Ցեցն զի՞նչ առնէ գանձուն.	Ապականէ զայն։
Ո՞ւր են սիրտք մեր.	Ուր գանձն մեր է։
Գօտիք մեր որպիսի՞ք պարտին լինել.	Պնդեալ ընդ մէջս։
Ճրագունք մեր ո՞րպէս.	Լուցեալք։
Ո՞ւմ պարտիմք լինել նմանողք.	Մարդկան որ ակն ունիցին տեառն իւրեանց։
Ուստի՞ դառնայցէ տէրն.	Ի հարսանեաց։
Ե՞րբ բացցեն նմա.	Յորժամ գայցէ և բախիցէ։
Ո՞րպէս բացցեն.	Վաղվաղակի։
Ո՞ւմ իցէ երանի.	Ծառայիցն այնոցիկ։
Որո՞ց ծառայից.	Զորս եկեալ տէրն գտցէ արթունս։
Զի՞նչ արասցէ տէրն.	Գօտի ընդ մէջ ածցէ։

Զի՞արդ վարեսցի ընդ նոսա։
Զո՞ պաշտեսցէ.
Ե՞րբ կարէ գալ տէրն.
Ո՞յք իցեն երանելիք.
Յորո՞ւմ ժամու գող գայ։
Եթէ գիտէր՝ զի՞նչ առնէր.

Եւ մեք որպիսի՞ք պարտիմք լինել.
Է՞ր վասն.

Ե՞րբ գայ Տէրն։

Բաղմեցուսցէ զնոսա։
Զծառայսն իւր։
Յերկրորդ կամ յերրորդ պահու։
Ծառայքն այնոքիկ։
Ոչ գիտէ տանուտէրն։
Հսկէր, և ոչ տայր թողլ ական
հատանել ի տան իւրում։
Պատրաստք։
Զի յորում ժամու ոչ կարծիցեմք
գայ Տէրն մեր։
Յորում ժամու ոչ կարծիցեմք։

ԵՕԹՆԵԱԿ ԻՆՆԵՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Արք երկու ելին ի տաճարն՝ կալ յաղօթս. մին փարիսեցի, եւ միւսն մաքսաւոր։

2. Փարիսեցին կայր մեկուսի, եւ զայս առանձինն աղօթս մատուցանէր. Աստուած իմ, գոհանամ ըզքէն՝ զի ոչ եմ իբրեւ զայլս ի մարդկանէ, զյափշտակօղս եւ զանիրաւս եւ զշու-

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Երկու հոգի տաճարը գնացին աղօթք անելու. մէկը փարիսեցի եւ միւսը մաքսաւոր։

2. Փարիսեցին մէկդի կեցած էր, եւ առանձին այսպէս աղօթք կանէր. Աստուած իմ, փառք կուտամ քեզի՝ որ ուրիշ մարդկանց նման չեմ, ոչ յափշտակողներուն պէս եմ, ոչ անի-

նըս, կամ իբրեւ զայս մաքսաւոր։

3· Այլ պահեմ երկիցս ի շաբաթու, եւ տամ տասանորդս յամենայն ստացուածոց իմոց։

4· Եւ մաքսաւորն կայր մեկուսի, եւ ոչ կամէր եւ ոչ զաչսն ընդ երկինս ամբառնալ· այլ կոծէր զկուրծըս իւր եւ ասէր· Աստուած, քաւեա զիս՛ զմեղաւորս։

5· Ասեմ ձեզ· էջ սա արդարացեալ ի տուն իւր քան զնա։ Զի ամենայն որ բարձրացուցանէ զանձն իւր՝ խոնարհեսցի· եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրասցի։

րաններուն, ոչ շնացողներուն, կամ թէ այս մաքսաւորին պէս։

3· Հապա շաբաթը երկու անգամ պահք (ծոմ) կպահեմ։ եւ ամէն ստացուածքէս տասանորդներ կուտամ։

4· Մաքսաւորն ալ մէկդի կեցած էր, բայց չէր ուզեր եւ ոչ աչքը դէպ ի երկինք վերցնել· հապա ձեռքը կուրծքին կզարնէր ու կասէր· Աստուած, թողութիւն տուր ինձ մեղաւորիս։

5· Կասեմ ձեզի, որ սա աւելի արդարացած դարձաւ իւր տունը քան թէ նա։ Վասն զի ով որ ինք զինքը բարձր բռնէ՝ պէտք է խոնարհի, եւ ով որ ինք զինքը խոնարհ բռնէ՝ պէտք է բարձրանայ։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Տաճար. եկեղեցի, աղօթքի տեղ:

Կալ յաղօթս. աղօթք անել:

Մին. մէկը, պիրի:

Միւսն. մէկալը, օպիրի:

Փարիսեցի. սուտ բարեպաշտ, կեղծաւոր:

Մեկուսի. մէկդի:

Առանձինն. մենակ:

Մատուցանէր աղօթս. աղօթք կանէր:

— Մատուցանել. առաջ բերել, ընծայել:

Գոհանամ. գոհ եմ, փառք կուտամ:

— Գոհութիւն. շնորհակալութիւն:

Զյափշտակողս. ուրիշի բանը կողոպտողները:

— Յափշտակել. ուրիշի բանը առնուլ, կողոպտել:

— Յափշտակիչ. կողոպտող:

Զանիրաւս. անիրաւութիւն անողները:

— Անիրաւ. իրաւունք' արդարութիւն չնայող:

— Անիրաւութիւն. իրաւունքի դէմ գործ:

— Անիրաւիմ. անիրաւութիւն անել:

Զշունս. շները, շնացողները:

Պահեմ. պաք (այսինքն ծոմ) կպահեմ:

— Պահք. պաք, պաս, ծոմ. օրուճ:

Երկիցս. երկու անգամ:

— Երիցս. երեք անգամ:

— Չորիցս. չորս անգամ:

— Բիւրիցս. տասը հազար անգամ:

Ի շաբաթու. շաբթուն մէջ:

— Շաբաթ. շաբաթ օրը, ճումա էրթեսի, եւ եօթն օրուան միջոց, հաֆթա:

Տասանորդ. տասներորդ մասը:

— Տասանորդել. տասներորդ մասը հանել:

Ստացուած. ունեցածը, մալ. միւլք,

Ընդ երկինս. դէպ ի երկինք:

Ամբառնալ. վերցընել:

Կոծէր. կծեծէր, կզարնէր:

— Կոծ. ողբ ու լաց, ծեծկուունք:

Կուրծք. սրտին դրսի կողմը, լանջ:

Քաւեա. ներէ:

— Քաւել. ներել, մեղքը թողուլ:

Արդարացեալ. արդարացած:

— Արդարանալ. արդար գտնուիլ:

Բարձրացուցանել. բարձրացընել, բարձր բռնել:

Խոնարհեցի. խոնարհի, ցածնայ:

— Խոնարհեցուցանել. ցածցընել, խոնարհեցընել:

ԴԱՍ Գ.

[illegible]

Արք երկու.
Ելին ի տաճարն.
Կալ յաղօթս.
Մին փարիսեցի.
Եւ միւսն մաքսաւոր.
Փարիսեցին կայր մեկուսի.
Եւ զայս առանձինն աղօթս մա-
տուցանէր.
Աստուած իմ, գոհանամ զքէն.
Զի ոչ եմ իբրեւ զայլս ի մարդ-
կանէ.
Իբրեւ զյափշտակօղս.
Իբրեւ զանիրաւս.
Իբրեւ զշունս.
Կամ իբրեւ զայս մաքսաւոր.
Այլ պահեմ.

Երկիցս ի շաբաթու.
Տամ տասանորդս.
Յամենայն ստացուածոց իմոց.
Եւ մաքսաւորն կայր մեկուսի.
Ոչ կամէր.
Եւ ոչ զաչսն ընդ երկինս ամբառ-
նալ.
Այլ կոծէր զկուրծս իւր.

Եւ ասէր. Աստուած, քաւեա զիս

Երկու մարդ երկու հոգի.
Ելան գնացին տաճարը.
Աղօթքի կենալու, աղօթք ընելու.
Մէկը փարիսեցի.
Եւ միւսը մաքսաւոր.
Փարիսեցին կեցած էր մէկդի.
Եւ այս կերպով առանձին աղօթք
-կ'ընէր.
Աստուած իմ, գոհ եմ՝ շնորհա-
-կալ եմ քեզնէ.
Որ ուրիշ մարդկանց պէս չեմ.

Յափշտակութիւն անողներուն պէս.
Անիրաւներուն պէս.
Շնացողներուն պէս.
Կամ այս մաքսաւորին պէս.
Հապա պաս կը պահեմ, ծոմ կը-
կենամ.
Շաբաթը երկու անգամ.
Տասանորդներ կուտամ.
Իմ բոլոր ունեցածներէս.
Մաքսաւորն ալ կեցած էր մէկդի.
Չէր կամենար, չէր ուզեր.
Եւ ոչ աչքը դէպ ի երկինք վերցը-
նել.
Այլ կուրծքը կծեծէր՝ ձեռքը
-կուրծքին կզարնէր.
Ու կ'ասէր. Աստուած, քաւութիւն

գմեղաւորս.
Ասեմ ձեզ.
Էջ սա ի տուն իւր.
Արդարացեալ քան զնա.
Զի ամենայն որ բարձրացուցանէ
զանձն իւր.
Խոնարհեսցի.
Եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն.

Բարձրասցի.

տուր ինձ մեղաւորիս.
Կասեմ ձեզի.
Գնաց սա իրեն տունը.
Անորմէ աւելի արդարացած.
Վասն զի ով որ ինք զինքը կը-
բարձրացընէ.
Պիտի խոնարհի, կխոնարհի.
Եւ ով որ ինք զինքը կխոնարհե-
ցընէ.
Պիտի բարձրանայ, կբարձրանայ.

ԴԱՍ Դ.

Կրկնութիւն զրուցատրութեան.

Ո՞ էլ ի տաճարն
Առ ի՞նչ ելին ի տաճարն.
Ո՞յք ոմանք էին որ ելինն.

Ո՞ւր կայր փարիսեցին.
Ո՞րպէս մատուցանէր զաղօթսն.
Զիա՞րդ կոչէր զԱստուած.
Զումէ գոհանայր.
Է՞ր աղագաւ.

Իբրև զո՞վ.

Մաքսաւորն զի՞նչ առնէր.
Զիա՞րդ ունէր զաչս իւր.

Զի՞նչ նշան խոնարհութեան ցու-
ցանէր.

Արք երկու ելին.
Կալ յաղօթս.
Մին փարիսեցի և միւսն մաքսա-
ւոր.
Մեկուսի կայր.
Առանձինն.
Աստուած իմ, ասէր.
զԱստուծոյ.
Զի ոչ եմ ասէր իբրև զայլս ի
մարդկանէ.
Զյափշտակօղս և զանիրաւս և
զշունս, և իբրև զայն մաքսաւոր.
Նա եւ կայր մեկուսի.
Ոչ կամէր և ոչ զաչսն ընդ եր-
կինս ամբառնալ.
Կոծէր զկուրծս իւր.

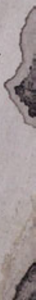

Զի՞նչ հայցէր յԱստուծոյ.
Զիա՞րդ կոչէր զանձն իւր.
Ո՞ւր իջին նորա ի տաճարէ անտի.
Եւ ո՞րպէս.

Ընդէ՞ր.

Քաւել գնա.
Մեղաւոր կոչէր.
Ի տուն իւրեանց.
Մաքսաւորն արդարացեալ քան զփարիսեցին.
Զի ամենայն որ բարձրացուցանէ զանձն իւր՝ խոնարհեսցի, և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրասցի.

ԵՕԹՆԵԱԿ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՍ Ա.

ԲՆԱԳԻՐ.

1. Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տասն կուսանաց, որոց առեալ ըզլապտերս իւրեանց՝ ելին ընդառաջ փեսայի եւ հարսին։

2. Հինգն ի նոցանէ յիմարք էին, եւ հինգն իմաստունք։ Յիմարքն առին ըզլապտերսն, եւ ձէթ ընդ իւրեանս ոչ բարձին. իսկ իմաստունքն առին ձէթ ամանովք ընդ լապտերս իւրեանց։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.

1. Այն ժամանակը երկնքի թագաւորութիւնը նըման պիտի լինի տասը կոյսերու, որ իրենց լապտերներն առած՝ փեսային ու հարսին առջեւն ելան։

2. Անոնցմէ հինգը յիմար էին, եւ հինգն իմաստուն։ Յիմարներն առին լապտերներն ու ձէթ չտարին իրենց հետ. իսկ իմաստուններն ամաններով ձէթ առին իրենց լապտերներուն հետ։

3. Ի յամել փեսային նիրհեցին ամենեքեան եւ ի քուն մտին։ Եւ ի մէջ գիշերի եղեւ բարբառ. Ահա փեսայ գայ, արի՛ք ընդ առաջ նորա։ Յայնժամ յարեան ամենայն կուսանքն եւ կազմեցին զլապտերս իւրեանց։

4. Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն. Տո՛ւք մեզ յիւղոյդ ձերմէ, զի ահա շիջանին լապտերքս մեր։ Պատասխանի ետուն իմաստունքն եւ ասեն. Գուցէ ոչ իցէ մեզ եւ ձեզ բաւական. այլ երթա՛յք ի վաճառականս եւ գնեսջիք ձեզ։

5. Իբրեւ նոքա գնացին գնել, եկն փեսայն, եւ պատրաստքն մտին ընդ նմա ի հարսանիսն, եւ փակեցաւ դուռնն։

6. Յետոյ գան եւ այլ կուսանքն եւ ասեն. Տէր Տէր, բաց մեզ. Նա պա-

3. Երբ որ փեսան ուշացաւ՝ ամենուն քունը կախեց ու քնացան։ Կէս գիշերուն ձայն լսուեցաւ թէ Ահա փեսան կուգայ, առջեւն ելէք։ Այն ատեն ելան բոլոր կուսանքն ու իրենց լապտերները պատրաստեցին։

4. Յիմարներն ասին իմաստուններուն. Ձեր եղէն տուէք մեզի, վասն զի ահա մեր լապտերները անցնելու վրայ են։ Իմաստունները պատասխան տուին ու ասին. Կարելի է որ բաւական չլինի մեզի ու ձեզի. հապա գնացէք վաճառականներուն ու գնեցէք ձեզի համար։

5. Երբ որ նոքա գնացին գնելու, փեսան եկաւ, ու նոքա որ պատրաստ էին՝ մտան նորա հետ հարսնիքը, եւ դուռը փակուեցաւ։

6. Յետոյ կուգան միւս կուսանքն ու կասեն. Տէ՛ր Տէր, բաց մեզի։ Նա պա-

տասխանի եւ ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ ոչ գիտեմ զձեզ։ Արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք զօրն եւ ոչ զժամն։

տասխան տուաւ ու ըսաւ. Իրաւ կըսեմ ձեզի որ չեմ ճանչնար զձեզ։ Արթուն կեցէք, որովհետեւ ոչ օրը գիտէք եւ ոչ ժամը։

ԴԱՍ Բ.

ԲԱՌԱՐԱՆ.

Կուսան. կոյս աղջիկ։
Զլապտերս. լապտերները։
— Լապտեր, Ֆէնէր։
Յիմար. անխելք, անխոհեմ։
Ձէթ. ձէթ, զէյթին եաղը։
Բարձին. վերուցին, առին։
— Բառնալ. վերցընել, առնուլ։
Յամել. ուշանալ։
Նիրհեցին. մրափեցին, քունէրնին եկաւ։
— Նիրհ. մրափ, քունին կոխելը։
Ի քուն մտանել. քնանալ։
Ի մէջ գիշերի. կէս գիշերուն։
— Մէջ գիշեր, կամ մէջ գիշերոյ. կէս գիշեր։
Բարբառ. ձայն, աղաղակ։
Արիք. ելէք։
— Յառնել. ելնել, գալգմագ։
— Յարեան. ելան։
Կազմեցին. շտկեցին, պատրաստեցին։
— Կազմել. շտկել, պատրաստել։
Տուք. տուէք։
Յիւղոյդ. այդ եղէն։
— Իւղ. եղ, ձէթ։
Շիջանին. կմարին, կանցնին։
— Շիջուցանել. մարել, անցընել։
Բաւական է. կբաւէ։
Վաճառական. առուտուր անող։
Գնեսջիք. գնեցէք, ծախու առէք։
Պատրաստքն. պատրաստները։
— Պատրաստ. հազըր։
Հարսանիք. հարսնեք, տիւյիւն։
Փակեցաւ. փակուեցաւ։
— Փակեմ. փակուիլ։
Արթուն կացէք. զարթուն կեցէք, մի՛ քնանաք։
— Արթնութիւն. զարթուն կենալը։
— Արթնանալ. արթըննալ, զարթիլ։
Զօրն. օրը։
Զժամն. ժամը, սահաթը։

ԴԱՍ Գ.

Կչիա–իէ–ն իապփմանա–իէան.

Յայնժամ նմանեսցի·
Արքայութիւն երկնից·
Տասն կուսանաց.
Որոց առեալ զլապտերս իւրեանց.
Ելին ընդ առաջ փեսայի և հար-
սին.
Հինգն ի նոցանէ.
Յիմարք էին.
Հինգն իմաստունք էին.
Յիմարքն առին զլապտերսն.
Զէթ ընդ իւրեանս ոչ բարձին.
Իմաստունքն առին ձէթ ամա-
նովք.
Ընդ լապտերս իւրեանց.
Ի յամել փեսային.
Նիրհեցին ամենեքեան և ի քուն
մտին.
Ի մէջ գիշերի.
Եղև բարբառ.
Ահա փեսայ գայ.
Արիք ընդ առաջ նորա.
Յայնժամ յարեան ամենայն կու-
սանքն.
Կազմեցին զլապտերս իւրեանց.
Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն.
Տուք մեզ յիւղոյդ ձերմէ.
Զի ահա շիջանին լապտերքս մեր.

Այն ատենը կնմանի, նման կլինի,
Երկնքի թագաւորութիւնը.
Տասը կոյս աղջիկներու.
Որ իրենց լապտերներն առած,
Փեսային ու հարսին առջև ելան.

Անո՛ցմէ հինգը.
Յիմար էին, անխելք էին.
Հինգն իմաստուն՝ խելացի էին.
Յիմարներն առին լապտերները.
Ձէթ չառին իրենց հետ.
Իմաստուններն առին ձէթ աման-
ներով.
Իրենց լապտերներուն հետ.
Փեսան որ ուշացաւ.
Մրափեցին ամէնքն ու քուն ե-
ղան.
Կէս գիշերուն.
Ձայն ելաւ, ձայն լսուեցաւ.
Ահա փեսան կուգայ.
Նորա առջևն ելէք.
Այն ատեն ելան ամէն կոյսերը.

Պատրաստեցին իրենց լապտերները.
Ասին յիմարներն իմաստուններուն.
Տուէք մեզի ձեր եղէն,
Վասն զի ահա մեր լապտերները
անցնելու վերայ են.

Պատասխանի ետուն իմաստունքն և ասեն.	Պատասխան տուին իմաստունները ու ասին։
Գուցէ ոչ իցէ մեզ և ձեզ բաւական.	Կարելի է թէ բաւական չըլնի մեզի ու ձեզի։
Երթայք ի վաճառականս․	Գնացէք վաճառականներուն։
Գնեսջիք ձեզ ․	Գնեցէք ձեզի։
Իբրև նոքա գնացին գնել.	Երբ որ նոքա գնացին գնելու։
Եկն փեսայն.	Եկաւ փեսան։
Պատրաստքն մտին ընդ նմա ի հարսանիսն.	Պատրաստ եղողները մտան նորա հետ հարսնիքը։
Փակեցաւ դուռնն.	Փակուեցաւ դուռը։
Յետոյ գան և այլ կուսանքն.	Յետոյ կուգան միւս կուսանքն ևս։
Եւ ասեն. Տէր Տէր բաց մեզ.	Ու կասեն. Տէր Տէր, բա՛ց մեզի։
Նա պատասխանի ետ և ասէ.	Նա պատասխան տուաւ ու ասաց։
Ամէն ասեմ ձեզ .	Ճշմարիտ կասեմ ձեզի։
Ոչ գիտեմ զձեզ .	Չեմ ճանչնար զձեզ ։
Արթուն կացէք.	Արթուն կեցէք։
Զի ոչ գիտէք զօրն և ոչ զժամն.	Վասն զի ոչ օրը գիտէք և ոչ ժամը։

ԴԱՍ Դ․

Կըննս–ընէ–ն գըս–ցատըս–ընեան.

Ո՞ւմ նմանեցոյց Տէր զարքայութիւն երկնից.	Տասն կուսանաց։
Զի՞նչ արարին կուսանքն.	Ելին ընդ առաջ փեսայի և հարսին։
Զի՞նչ առին ընդ իւրեանս.	Զլապտերս իւրեանց։
Զի՞նչ խաւր էր ի նոսա.	Հինգն ի նոցանէ յիմարք էին և հինգն իմաստունք։
Զի՞նչ արարին յիմարքն.	Չէին առ բարձին ընդ իւրեանս։

Եւ զի՞նչ իմաստունքն.
Ի՞ւ առին զձէթն.
Զի՞նչ արար փեսայն.
Եւ զի՞նչ յայնժամ կուսանքն.
Ե՞րբ եկն փեսայն.
Ո՞րպէս ծանուցաւ այն.
Կուսանքն զի՞նչ արարին.

Զի՞նչ խնդրեցին յիմարքն յի-
մաստնոցն.
Ընդէ՞ր.

Իմաստունքն ետու՞ն նոցա զձէթ.

Զի՞նչ խորհուրդ ետուն նոցա ի-
մաստունքն.
Իբրև նոքա գնացին՝ զի՞ եղև.
Ո՞յք ումանք մտին ընդ նմա ի
հարսանիսն.
Ո՞յք էին պատրաստքն.
Ե՞րբ եկին այլ կուսանքն.
Զի՞նչ ասացին.
Զի՞նչ ետ նոցա փեսայն պատաս-
խանի.
Զի՞նչ պատուիրեաց Տէր յետ
պատմելոյն զառակն զայն.
Ընդէ՞ր.
Զո՞ր օր և զո՞ր ժամ ոչ գիտեմք.

Առին ձէթ ընդ իւրեանս.
Ամանովք.
Յամեաց.
Նիրհեցին և ի քուն մտին.
Ի մէջ գիշերի.
Բարբառ եղև.
Յարեան և կազմեցին զլապտերս
իւրեանց.
Տալ նոցա յիւղոյն իւրեանց.
Զի շիջանէին լապտերքն իւրեանց՝

Ոչ. գուցէ, ասեն, ոչ իցէ մեզ և
ձեզ բաւական.
Երթալ ի վաճառականս և գնել
զիւղ.
Եկն փեսայն.
Պատրաստքն.

Իմաստուն կուսանքն.
Յետոյ.
Տէր Տէր, ասեն, բաց մեզ.
Ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ ոչ
գիտեմ զձեզ.
Արթուն կացէք, ասէ.

Զի ոչ գիտեմք զօրն և ոչ զժամն.
Զօր և զժամ գալստեանն Քրիս-
տոսի և զկատարածի աշխարհիս.

ՎԵՐՋ ԱՌԱՋՆՈՅ ՄԱՍԻՆ.

ԲԱՐԵՐԱՐՔ ՃԵՄԱՐԱՆԻ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ
ՈՐ Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ.

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՊԱՆՔ.

---

1. Կարապետ Արքեպիսկոպոս՝ հանգուցեալ Թեմակալն Կարնոյ եւ Տփխեաց
2. Գէորգ Մանուչեան կալկաթացի հանգուցեալ
3. Սոփիա Ջավշավաձեանց Տփխիսեցի
4. Յովհաննէս Յովնանեանց (ի Մոսկվա)։

ՊԱՇՏՊԱՆՔ

---

5. Քաղաքացիք Նորոյն Նախիջեւանի
6. „ Ղզլարայ
7. „ Մոզդոկի
8. Ակիւլինէ Ալամալեանց Ն. Նախիջեւանեցի հանգուցեալ
9. Սուլթան Մէլիք - Բէգլարեանց Տփխիսեցի
10. Կարապետ Թիւլքիւլեանց Գրիգորուպոլսեցի հանգուցեալ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՔ.

11. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Վեհապետեանց՝ Թեմակալն Աստրախանայ
12. Բարեգործական ընկերութիւն Հայոց Ն. Նախիջեւանի
13. Եսայի Ա. Իզմիրեանց ի յիշատակ եղբօրն Գալստի Իզմիրեանց
14. Հայք վիճակին Ղարաբաղու
15. Մարդասիրական ընկերութիւն Հայոց Բագուայ
16. Մկրտիչ Սանասարեանց (ի Ս. Պետրբուրգ)
17. Յովհաննէս իշխան Մանուկ-Պէյ։

Ծանօթութիւնք.

1. ՄԵԾԱՆՁՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՊԱՆՔ են՝ յորոց ընկալեալ է ճեմարանն (կամ Հայրապետական Աթոռ. Ս. Էջմիածնի) զգրամագլուխս՝ որոց տարեկան տոկոսիքն բաւական են գէթ ի պահպանութիւն միոյ որդեգրի։

2. ՊԱՇՏՊԱՆՔ են՝ որք կամ ինքնին ապահովեալ են զտարեկան նպաստ վասն միոյ, երկուց եւ աւելի որդեգրաց, եւ կամ թէպէտ յանձնեալ են զգրամագլուխս ի սեպհականութիւն եւ ի լիակատար տնօրէնութիւն Ս. Էջմիածնի, այլ տարեկան տոկոսիքն չեն բաւական ի դաստիարակութիւն միոյ որդեգրի. եւ ի կարգէ վերջնոցս են նշանակեալքն յ 8 րդ եւ յ 9 րդ թիւս։

3. ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՔ են՝ որք առ ժամանակ մի նուիրեն նպաստ ոչ պակաս քան զերկերիւր ռուբլիս ի տարեկան ծախս միոյ միոյ որդեգրի կամ ի պէտս ուսումնական կարօտութեանց եւ պարագայից ճեմարանի։

(*) Կտակաւանդ պաշտպանութիւնք նշանակելոցն ի թիւս 9 եւ 10, չեւ եւս են իրագործեալ։

5 99